

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XI.

SOMBOR, 2008.

BROJ 4 (44)

Glavni urednik ovoga lista sa svojim vjernim suradnicima - Članovi uredništva -

»MIROLJUB« istinski prikazuje djelatnost našega društva

**Našim dragim čitaocima želimo sretne i
blagoslovljene Božićne blagdane,
te uspješnu nastupajuću 2009. godinu**

Žetvene svečanosti 2008.

Piše: mr. Matija Đanić

Ovogodišnje žetvene svečanosti, što ih je organiziralo naše Društvo, trajale su tri dana, sadržajno su bile bogate i raznovrsne, a gledano u cijelosti, bile su povezane u jedinstvenu logičku cjelinu. Smjenjivani su književni sadržaji, kulturno-umjetnički nastupi članstva, te tradicionalni narodni i vjerski običaji ovog vrijednog svijeta. Brojni gosti i uzvanici na svoj su način uveličali ove svečanosti te tako odali priznanje i uvažavanje ovoj našoj vrijednoj tradiciji.

KNJIŽEVNA VEČER:

»ŽITO – KRUV – DUŽIONICA«

Ova specifična, no sadržajima ipak određena večer, otpočela je, za ovu prigodu, dobro odabranim stihovima članice ovoga Društva Cecilije Miler "Divna si ravnico moja", koju je recitirala svima nama već znana naša simpatična curica Emina Firanj.

Cjelovečernji program i usmjeravanje njegova tijeka vodila je Marija Šeremešić, dok je riječi dobrodošlice članstvu i gostima uputio predsjednik Društva Šima Raič.

Stihovi navedeni u pozivnici za ovu Dužionicu:

- Komad kruha u mojoj ruci*
- Meni darivan*
- Da živim*
- Da hrana budem za druge.*

L. Zenetti

Svoje prigodne pjesničke sastave čitali su sami autori: Katarina Firanj ("Kosidba", a potom i "Vršidba"), Antun Kovač ("Kruv naš siromaški", zatim "Kruv naš svagdašnji"), te Marija Hornjak ("Kosidba", stihove čitala Bojana Jozić).

Osnovni sadržaj ovovečernjeg programa o ŽITU-KRUVU-DUŽIONICI iznio je gost iz Subotice Alojzije Stantić. Predstavljajući ga, Alojzije Firanj je naveo kako je Stantić rođen u Đurđinu kraj Subotice 1929. godine, da je završio Višu ekonomsko-komercijalnu školu, da je radni vijek vezao za poljoprivredu, te da je sada u mirovini. Svoje sastave, koji se veli-

kim dijelom odnose na tradicionalno djelovanje individualnih poljoprivrednika, objavljivao je u brojnim ovdašnjim izdanjima. Pisao je, a i sada piše, izvornom bunjevačkom ikavicom.

U svom izlaganju Alojzije Stantić je detaljno govorio o životu i radu naših seljaka i salašara, te o specifičnostima života poljodjelca u ovim plodnim ravničarskim prostranstvima, posebno obrazlažući sadržaje vezane za žito, kruh i dužijancu. Govoreći o žitu navodio je sve faze razvoja ove iznimno vrijedne biljke, od njenog sijanja pa do žetve, odnosno risa. Navodio je i razvojni put evolucije kruha u raznim dijelovima svijeta, od antičkog vremena do suvremenog doba. Posebno se zadržao na organiziranju dužijance u našem narodu.

U raspravi što je uslijedila, a u kojoj je sudjelovao veći broj nazočnih, postavljana su brojna pitanja vezana uz mnoge pojmove iz ovog gospodarstvenog područja i tradicionalne djelatnosti ovdašnjeg naroda, na što je autor detaljno odgovarao navodeći brojne primjere. Inače, izlagač je autor više vrijednih djela vezanih uz poljoprivrednu djelatnost. Zanimljivo je govorio i o ritualnom obrednom pijenju vina kod Bunjevaca. Njemu je dodijeljena i titula Vinskog konzula, odnosno Konzula vina.

Tijekom ove književne večeri nazočnima su predstavljene i ovogodišnji bandaši i bandašica: Bojan Jozić i Irena Budimčević. Po već ustaljenom običaju glavni i odgovorni urednik „Mirosljuba“ mr. Matija Đanić promovirao je novi broj ovog društvenog glasila (3/2008).

Na koncu, voditeljica programa Marija Šeremešić pročitala je prigodnu pjesmu Vladimira Nazora „Blagoslivljanje usjeva“.

ZABAVNA VEČER

Drugoga dana obilježavanja ovih žetvenih svečanosti, tj. u subotu 2. kolovoza, organizirana je ZABAVNA VEČER. To je, gledano u cijelosti, cjelovečernji šarolik program kulturno-zabavnog karaktera na kome su nastupili domaći zabavljači, kao i dragi nam gosti iz Budrovaca u Hrvatskoj - članovi tamošnje KUU „Naša Grana“.

U uvodnom dijelu, uz zvuke tamburica, prigodnu je pjesmu „Ravnica“ recitala Emina Firanj, dok je cjelovečernju konferansu vodila Bojana Jozić.

Uz uobičajene pozdrave i predstavljanje gostiju iz Budrovaca, predsjednik Društva Šima Raič se osvrnuo i na tradiciju ovog

žetvenog slavlja u našem narodu s osnovnim ciljem i željom da tu tradicionalnu svečanost zajednički doživimo, te i na taj način odamo zahvalu Svevišnjem za uspješno obavljen posao i osiguranje osnovne životne namirnice ovog naroda - KRUH. Ranije obilježavanje završetka žetve obavljano je unutar obitelji, da bi vremenom ono dobilo društveni karakter te se sada proslavlja u kulturno-umjetničkim društvima i u crkvi. Time dužionica ustvari čini jedinstvo duhovne dimenzije, narodnih običaja, šarolikosti nošnje, glazbe i plesa, te iskrenog i prijatnog druženja.

U nastupu članova našega folklora lijepo i dostojanstveno su izvedene bunjevačke narodne igre iz Sombora i okolice, dok su članovi plesnog ansambla iz Budrovaca sa svojim tamburašima, svi obučeni u slavonske šokačke nošnje, uz ples, pjesmu i podvikivanje dočarali tamošnje veselje. Već i sama pjesma „Vesela je Slavonija - tako piva Šokadija“ na to ukazuje. Cijeli ovovečernji program u pravom smislu predstavlja kombinaciju bunjevačko-šokačkog ritma i melosa, te nošnje, glazbe i druženja.

Članovi dramske sekcije predstavljani su grupom žena koje »side na sokaku« te pričaju o svemu i svačemu. Svoj prvi nastup pred publikom imala je i pjevačka skupina našega Društva. Ni tri naše curice: Emina i Aneta Firanj, te Martina Čeljuska nisu izostale. One su otpjevale svoja dva samostalna sastava. Konačko i poete: Kaća Firanj, Tuna Kovač i Marija Hornjak svojim su sastavima »začinile« ovovečernje slavlje. Cijenjenom članstvu i dragim gostima glavni urednik našega »Miroljuba« Matija Đanić i ove je večeri predstavio novi broj ovog glasila (3/2008). I, nakon svega, slijedilo je cjelovečernje druženje.

Kako bi se i vizualno što bolje dočarala atmosfera ovog žetvenog slavlja, Janja Pekanović i Katarina Firanj sačinile su prigodnu izložbu predmeta vezanih uz žetvene radove, te su

postavile snopove žita, prigodne žetvene alatke, razne odjevne i druge kućanske predmete.

Kroz ovaj cjelovečernji program velikim smo dijelom predstavili našu prošlost, te se podsjetili vrijednih riječi uvaženog nam mons. dr. Andrije Kopilovića: „Čuvati tradiciju, naša je sveta dužnost.“

BANDAŠ I BANDAŠICA 2008.

Bandaš: Bojan Jozić, rođen 9. III. 1986.

Bandašica: Irena Budimčević, rođena 2. IV. 1987.

Oboje imaju diplome srednjeg obrazovanja. Bojan je završio Srednju tehničku školu te stekao zvanje automehaničara, a Irena Srednju poljoprivredno-prehrambenu školu. Oboje su zaposleni na obiteljskim imanjima sa svojim roditeljima. Aktivni su članovi našega Društva. Bojan je član dramske i folklorne sekcije, a Irena folklorne.

SVEČANA DUŽIONICA

U nedjelju, 3. kolovoza, održana je svečana Dužionica. Domaćini, obučeni u narodne nošnje, pričekali su goste u zgradi društvenog Doma, te pošli prema župnoj crkvi Presvetog Trojstva.

Za ovu prigodu crkva je bila lijepo ukrašena prigodnim cvijećem, posebno gladiolama. Pri oltaru su bile postavljene dvije lijepe krune ispletene od zrelog žita s ukrasnim trakama, te križevima na vrhu kao simbolima vjere i napora ljudskog rada, potom dva kruha sačinjena od novoga brašna, kao i svežanj pokošenog žita. Slobodni prostor crkve bio je popunjen dodatnim klupama. Sve je to urađeno velikom zaslugom župnika ove crkve i dekana somborskog preč. Josipa Pekanovića.

Dvije skupine ovog istog somborskog katoličkog puka organizirale su u isto vrijeme, ali odvojeno, svoje dužionice. No, svečana sveta misa bila je zajednička, s tim što su se s jedne strane crkvenog prostora smjestili pripadnici jedne, a na drugoj druge skupine. Crkva je u cijelosti bila popunjena vjernicima, njihovim prijateljima, brojnim uzvanicima, te mnogim snimateljima.

Uz zvuke orgulja prvo su ulazili članovi Udruge građana obučeni u bunjevačke narodne nošnje, a potom je slijedio dostojanstven ulazak članova HKUD-a „Vladimir Nazor” i njihovih gostiju u bunjevačkim kao i šokačkim nošnjama. Na čelu povorke išla su manja djeca, za njima mladi na čelu s bandašem

i bandašicom kao nekadašnjim predvoditeljima risara i risaruša, te stariji članovi Društva, svi obučeni u narodne nošnje.

Na početku misnog slavlja župnik preč. Josip Pekanović pozdravio je sve vjernike i njihove goste, te ih pozvao da ovu svetu misu posvete Svevišnjem. Posebno je pozdravio djecu i mladež, kao i starije, koji su došli odjeveni u svojim narodnim nošnjama, a potom predstavnike HKUD-a „V. Nazor”, Udruge građana i sve njihove goste, kao i predstavnike lokalne, pokrajinske i republičke vlasti.

Slijedila je molitva zahvale i blagoslov kruha. Župnik se biranim i divnim blagim riječima obratio vjernicima. Uz njega, svetu su misu služili župnik župe Svetoga Križa vlč. dr. Marinko Stantić, te kapelan župe Presvetog Trojstva vlč. Ignac Brasnjo. I prodika što ju je župnik održao uglavnom je bila posvećena značaju i vrijednostima kruha za opstanak ljudi na ovom svijetu, tj. na Zemlji.

Pjesmom **TEBE BOGA HVALIMO** kao i dostojanstvenim držanjem svih sudionika, privedeno je kraju ovo prigodno, te pomalo i specifično misno slavlje, a svaka od dvije skupine pošla je svojim putem.

Po već ustaljenom običaju članovi našega Društva pošli su iz crkve preko Trga Svetoga Trojstva, te glavnom ulicom do zgrade Županije (Skupštine Grada), predvođeni bandašem i bandašicom, sve uz glazbenu pratnju, s kraćim zadržavanjem na ovim trgovima, gdje su odigrali standardna bunjevačka kola.

U svečanoj dvorani Grada, uz zvuke melodija „Kolo igra, tamburica svira” te „Hej salaši na sjeveru Bačke” i „Ne dirajte mi ravnicu”, gradonačelnik mr. Dušan Jović primio je ovo brojno izaslanstvo. Bandašica Irena Budimčević, obraćajući se gradonačelniku, predala mu je posvećen kruh od novoga roda.

UZVANICI - GOSTI ŽETVENIH SVEČANOSTI:

Konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici Zdenka Zver, voditelj Ureda HMI u Vukovaru g. Silvije Jergović, predsjednik HNV-a Branko Horvat, član republičkog parlamenta Petar Kuntić, gradonačelnik Sombora g. mr. Dušan Jović, predstavnici Crkve, predstavnici hrvatskih kulturno-umjetničkih društava iz: Subotice, B. Monoštoru, B. Brega, Sv. Miletića, Sonte, Bača, Vajske, te Budrovaca u RH, potom „Šokačke grane” iz Osijeka, te Udruge građana „Urbani Šokci” iz Sombora.

Zahvaljujući na prigodnom daru te uvažavajući ovu tradicionalnu svečanost i uzajamno poštovanje ljudi ovoga grada, gradonačelnik je primio kruh, te ga skupa s predsjednikom našega Društva isjekao i podijelio sudionicima slavlja. Nakon dolaska u društveni dom bandaš Bojan Jozić, kao domaćin u ovoj prigodi, toplim je riječima pozdravio gradonačelnika, kao i sve okupljene goste i članstvo. Čestitke u prigodi ovog slavlja okupljenima su uputili i: gradonačelnik mr. Dušan Jović, predsjednik našega Društva Šima Raič, te Petar Kuntić, zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije, a glavni urednik „Miroljuba” i ovoga je puta obavio promociju našega glasila. U svom obraćanju nazočnima, predsjednik Šima Raič je posebno naglasio kako je Dužionica uistinu vrijedan starinski običaj našega naroda. U ovom gradu prva tako organizirana Dužionica održana je još 1935. godine, što znači da je ova sadašnja 74. po redu. Kao članovi ovog kulturno-umjetničkog društva ponosimo se ovom relativno dugom tradicijom

kao i dosljednostima njene izvornosti, te nastojanjima da se postojeća tradicija i simbolika ovog žetvenog slavlja preda kao zavjet ili zalag mladim generacijama.

Prije svečane večere vlč. dr. Marinko Stantić blagoslovio je jelo, a prigodne tople riječi uputio je i župnik preč. Josip Pekanović, ističući pozitivnosti u čuvanju ove tradicije našega naroda. No, naglasio je pri tome, ipak i uvijek treba biti dosljedan i oprezan „jer u ovoj našoj plodnoj ravničarskoj zemlji zna biti i korova”.

Uz dobru glazbu i ugodno raspoloženje, ručak i veselje potrajali su sve do 17 sati.

Krunu ovogodišnje Dužionice isplele su Janja Pekanović i Lidija Džinić, prigodne žitne privjeske bandašica Irena Budimčević i njezina prijateljica Bojana Jozić, dok su izložbu žita, poljoprivrednih alatki i raznih prigodnih rukotvorina postavile Katarina Firanj i Janja Pekanović.

Svečano obilježena migracija šokačkih Hrvata

Druge središnja manifestacija projekta "Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.", kojom se obilježava 320. obljetnica doseljavanja skupine od oko 3000 Šokaca iz sjeveroistočne Bosne, pretežito iz Tuzle i okolice ovoga grada u Bač i bačko Podunavlje, održana je 4. i 5. listopada u Baču. Prvog dana održan je okrugli stol s temom „Migracije kroz stoljeća“, dok su drugoga dana hodočasnici i članovi institucija kulture sudjelovali u procesiji održanoj između dva povijesno vrijedna sakralna objekta ove drevne varošice.

Prvog dana, tj. 4. listopada, program je započeo pjesmom „Šokadija Božice Vidaković i stihovima „Pisma praotaca“ Ivana Andrašića, člana KPZH „Šokadija“ iz Sonte. Potom je predsjednica Organizacijskog odbora Stanka Čoban uputila pozdrave svim uzvanicima, sudionicima i publici, te govorila o do sada realiziranim dijelovima ovog vrijednog projekta.

OKRUGLI STOL - U tematskoj cjelini vezanoj uz povijesna migracijska kretanja fra Josip Zvonimir Bošnjaković iz Tuzle prezentirao je rad fra Zdravka Anđića „Migracije kroz stoljeća“, a domaćin fra Josip Špehar „Stanje u Baču u XVI. i XVII. stoljeću“. Bačke Šokce u „Leksikonu podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca“ predstavio je dr. sc. Slaven Bačić, a Marija Šeremešić je govorila na temu „Odakle su Šokci Bačkog Monoštora“. Profesor Tomislav Žigmanov iznio je sadržaje „Šokački Hrvati u Vojvodini na prijelazu dva stoljeća“, a prof. Zvonko Tadijan je govorio na temu „Stanje i perspektive podunavskih Hrvata Šokaca u Bačkoj“.

Od uzvanika na skupu su, uz ostale, sudjelovali: konzulica RH u Subotici Mirela Lucić, predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije Petar Kuntić, kao i više predstavnika institucija kulture.

BAČ – STJECIŠTE VJERNIKA IZ BAČKOG PODUNAVLJA I IZ TUZLE

Drugoga dana, u nedjelju 5. listopada, u Baču se okupilo brojno pučanstvo, pretežno članovi hrvatsko-šokačkih insti-

tucija kulture, potom uzvanici, te brojni vjernici kako bi sudjelovali u procesiji i svečanoj svetoj misi u povodu obilježavanja ove vrijedne obljetnice ovdašnjeg hrvatskog naroda čiji su preci, zbog turskih zuluma i prijetnji, napustili svoja drevna pradjedovska ognjišta u Bosni te se nastanili u bačkom Podunavlju - velikim dijelom u Baču, kao i u nizu drugih mjesta ovog ravničarskog prostora. Sudionici slavlja bili su iz svih podunavskih mjesta Bačke, te Hrvati iz susjedne sjeveroistočne Bosne, pretežno iz Tuzle i okolice ove drevne varoši. Samo somborskih vjernika bilo je šezdesetak, te je za njih organiziran autobusni prijevoz. Od uzvanika navest ćemo: predstavnik Veleposlanstva RH u Beogradu Filipa Damjanovića i Rajku Rajić, generalnu konzulicu RH u Subotici Ljerku Alajbeg, zamjenicu pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine Antoniju Čotu, predsjednika Općine Bač Tomislava Bogdanovića itd.

Hodočasnici, predstavnici diplomacije, lokalne politike i članovi institucija kulture iz bačkog Podunavlja i susjedne Bosne okupljeni u župnoj crkvi svetog Pavla, te svećenstvo na čelu s generalnim vikarom Subotičke biskupije mons. Slavkom Večerinom, pošli su u franjevačku crkvu Marijina Uznesenja gdje ih je pri dolasku blagoslovio gvardijan ovog samostana pater Josip Špehar, a tu je potom održana i svečana sveta misa.

Bilo je milina promatrati sudionike ove svečane povorke, većinom članove kulturno-umjetničkih udruga obučene u tradicionalne narodne nošnje. Miješala se

šarolikost nošnji bačkih Šokaca, a potom i onih bosanskih Hrvata iz okolice Tuzle, tog poznatog grada Soli.

Svečano misno slavlje, što ga je uz generalnog vikara mons. Slavka Večerina služilo i brojno svećenstvo - franjevci iz Tuzle i župnici iz većeg broja župa naše biskupije, uveličao je i katedralni zbor iz Subotice kome se skladno pridružila i cijela crkva. U svojoj propovijedi mons. Večerina se, uz ostalo, osvrnuo i na migracijska kretanja pučanstva ovog podneblja, te na njihove posljedice.

Nakon misnog slavlja vjernici su pošli samostanskim hodnikom u kome se čuva slika „Radosne Gospe“ - te čudotvorne „Gospe Gradovrške“. Ovo vrijedno djelo slikara Dima nastalo je i posvećeno 1685. godine, a obnovljeno 1985. Pod zaštitom ove Gospe ovaj je katolički puk i došao u ove prostore.

Romanički elementi ovdašnje drevne gotičke te barokizirane franjevačke crkve ukazuju na njenu dugu i burnu prošlost. Crkva je građena tijekom XII. i XIII. stoljeća, u XVI. stoljeću Turci su je pretvorili u džamiju, da bi po njihovom protjerivanju ponovno bila posvećena u crkvu. Kasnije je teško oštećena, te je tijekom XVIII. i XIX. stoljeća obnovljena.

Bač, taj ovdašnji povijesni dragulj, nekoć kraljevski grad s nadbiskupijom, potom sjedište turske nahije, danas je tiha mala varošica, koja je sve sudionike ovoga slavlja srdačno dočekala i bogato počastila u svom lijepom hotelu, a potom ih ispratila svojim kućama.

Matija Danić

Književna večer

O šokačkom govoru

Šokačkom himnom „Šokadija“ Božane Vidaković u izvedbi hrvatskih udruga Šokaca Podunavlja, uz pratnju tamburaškog sastava KPZH „Šokadija“ iz Sonte, otvorena je književna večer „O jeziku šokačkom“ u Hrvatskom domu u Somboru u subotu 27. rujna. Književnu je večer organizirala udruga građana „Urbani Šokci“ u povodu 320. obljetnice doseljavanja Hrvata Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008. godine. Ova se manifestacija pod nazivom „Tragovi Šokaca“ obilježava u svim mjestima Podunavlja u kojima žive Šokci. Započela je u Tuzli, a završit će se u Baču.

Predsjednica UG „Urbani Šokci“ Marija Šeremešić, koja je ujedno bila i voditeljica programa, pozdravila je predstavnike HNV-a preč. Josipa Pekanovića i prof. Tomislava Žigmanova, direktora NIU „Hrvatska riječ“ Ivana Karana, ravnatelja Kulturnog centra Općine Bilje Zdravka Odorčića, članove Organizacijskog odbora manifestacije „Tragovi Šokaca“, te predstavnike Crkve, institucija, kulturno-umjetničkih udruga, političkih stranaka i medija, kao i sve nazočne u Hrvatskom domu.

Riječi pozdrava je uputila i predsjednica Organizacijskog odbora manifestacije „Tragovi Šokaca“ Stanka Čoban rekavši: „Šokačka i bunjevačka grana rastu na istom stablu, pjevamo i igramo zajedno, divanimo zajedno, a taj nas je divan i okupio ovdje večeras. Bilo bi lijepo kada bi ovakvih susreta bilo više i češće, jer onda ni mi, niti naša djeca ne bismo zaboravili divanit.“

Predavanje je otvorila magistrica znanosti Vera Erl, koja je govorila o podrijetlu imena Šokac, o podrijetlu samih Šokaca, te o njihovim migracijskim kretanjima. Iznijela je tako i interesantan podatak da naziv Šokac dolazi iz turskog izvora, a prvi se put u pisanom obliku pojavljuje 1615. godine, kada se spominje u spisu Ahmeda I. koji navodi kako su Šokci pučani druge latinske vjere.

Prof. dr. znanosti Ljiljana Kolenić je govorila o gramatici i gramatičkim pravilima, te upozorila na bitne osobine šokačkog govora. U dijalektološkim raspravama se često nailazi na pojam slavonski dijalekt, što je isto što i šokački govor,

kako ga najčešće naziva puk. Profesorica Kolenić je upozorila da se ponekad čini nepravednim šokački govor nazivati slavonskim dijalektom, jer šokački se govori i izvan Slavonije, u Srijemu, Baranji i izvan hrvatskih granica. Šokački govor je starohrvatski govor, a takvi su govori s dijalektološkog stajališta najzanimljiviji, po riječima profesorice Kolenić. U nastavku je govorila o osnovnoj razlici naglasaka kod Šokaca i Bunjevaca, te o razlikama u naglasku kod samih Šokaca. Ona je naglasila kako po govoru razlikujemo Šokce ikavce, kojih najviše ima u Bačkoj, Šokce ekavce sa šokačkim naglaskom, te ikavsko-jekavske i ikavsko-ekavske Šokce. Svoje je izlaganje profesorica Kolenić završila riječima jednog od najvećih srpskih jezikoslovaca koji je napisao kako šokačkim, odnosno slavonskim dijalektom govore isključivo Hrvati.

O pisanim spomenicima i o istraživanju šokačkog govora, kojim se već duže razdoblje bavi, govorio je prof. dr. znanosti Goran Rem. On je iznio interesantne podatke koje je pronašao povjesničar Stanko Andrić u suradnji sa svojom sestrom, koja je turkologinja. Naime, u Požegi su pronađeni spisi na turskom jeziku, koji su u ritmici i motivima zapravo bećarci, odnosno dvostisi. Profesor Rem je naglasio i važnost đakovačkog biskupa Antuna Mandića i njegovih djela za šokački govor i književnost, kao i Ivica Okrugića koji je napisao dramu „Šokica“, kao i drugih hrvatskih književnika.

Prof. dr. znanosti Helena Sablić-Tomić je sažeto i kratko govorila o knjizi „Slavonski tekst hrvatske književnosti“. Želja je bila ovom knjigom reći budućim povjesničarima hrvatske književnosti da postoji korpus autora i njihovih književnih djela, koji svojom specifičnošću tvore

zaseban podkorpus slavonskog teksta hrvatske književnosti, odnosno šokačke književnosti. Profesorica Sablić-Tomić je naglasila kako identitet domaćeg slavonskog ognjišta u većini slučajeva u književnim djelima čuvaju žene. One su prepričavale priče, očuvale tradiciju šokačkog jezika i običaja kao likovi u pojedinim pričama, okupljale oko stola i djeci prenosile i utiskivale ono što je možda već i zaboravljeno. Predavanje o šokačkom govoru zaključila je profesorica Vera Erl riječima književnika Vladimira Rema:

„Mi Šokci smo Hrvati duhom i dahom“.

Ova je književna večer bila prožeta i stihovima šokačkog pjesnika Ante Jakšića, čiju je pjesmu „Šokica“ pročitala Marija Šeremešić, a pjesnici, sudionici „Lire naive“, Marica Mikrut i Josip Dumenčić Meštar pročitali su svoje pjesme „Imendan“ i „Prodivani ričju starom“. Nakon književne večeri, koja je okupila lijep broj publike, mogli su se probati stari šokački specijaliteti, a kako je i običaj u Šokaca, zapjevala se pjesma i pokoji bećarac.

Zlatko Gorjanac

Dolazak Božića

U godini koja teče
zadnji mjesec korak vata,
svakim danom sve je kraći
Božić kuca na sva vrata.

Svi blagdani koji teku
za dicu su prava srića,
a najveća u kući je
kad Božićna gori svića.

U štalici leži dite
i marvica na njeg duva,
Bog nam šalje sina svoga
izgubljene da sačuva.

Obitelji bit će srične
kad u kući svi su skupa,
kad Božićna zvijezda sjaji
i srca im topla kupa.

Cecilija Miler

Svetkovina majke i kraljice Karmela

U prigodi obilježavanja dana Gospe Karmela 16. srpnja karmelićanska crkva u Somboru privukla je veliki broj vjernika, kako našega grada tako i njegove uže, ali i šire okolice, koji u ovakvim kao i u drugim sličnim prigodama ovdje doživljavaju istinski duhovni mir. Kao i uvijek u sličnim prigodama, tako je i ovoga puta cijela crkva bila svečano urešena najljepšim sezonskim cvijećem - divnim žutim gladiolama, stupove što dijele glavnu od bočnih lađa krasili su stijegovi Svete Stolice i karmelskog reda.

Na dan ove vrijedne i prigodne svetkovine u crkvi su održane četiri svete mise na četiri jezika ovdašnjih bačkih katolika: slovačkom, njemačkom, mađarskom i hrvatskom. Od 7 sati pjevanu svetu misu na slovačkom jeziku predvodio je vlč. Marijan Dej, župnik župe u Selenči, dok je u 8 sati misu na njemačkom jeziku predvodio vlč. Károly Orcsik, župnik u Svilojevu. Svečanu koncelebraciju na mađarskom jeziku u 9,30 predvodio je nadbiskup kalački msgr. dr. Balázs Bábel, dok je u 11 sati takvu svetu misu služio zagrebački pomoćni biskup msgr. dr. Vlado Košić.

Na svim navedenim svetim misama crkva je bila prepuna vjernika, a osobito kada je služba držana na mađarskom i hrvatskom jeziku, jer su vjernici ovih nacionalnosti ovdje i najbrojniji. U ovom

osvrtno navest ćemo detaljnije prikaze mise na hrvatskom jeziku.

Uz zvuke orgulja, točno u 11 sati, u crkvu su dostojanstveno ulazili mladi, obučeni u bunjevačke i šokačke narodne nošnje, noseći na ramenima kip Majke Božje, a za njima sjemeništarci i bogoslovi, te brojno svećenstvo i zagrebački pomoćni biskup.

Svečanu koncelebriranu svetu misu s još 12 svećenika predvodio je msgr. dr. Vlado Košić, koji je na početku i pozdravio brojne vjernike. Kasnije, u svečanoj propovijedi biskup se osvrnuo na povijesni razvoj Karmela, koji je nastao na gori Karmelu na Bliskom istoku u Svetoj zemlji - zemlji Izraelovoj. Znanat dio propovijedi posvetio je i Majci Božjoj, te pozvao današnje majke da svojim majčin-

stvom pridonesu boljitku ovoga svijeta. Podrazumijeva se da je naveo i životni put i zasluge sluge Božjega oca Gerarda Tome Stantića, koji je potekao iz ovog samostana i ove bačke sredine, a koji je sada i kandidat za blaženika i sveca.

U ime nazočnih vjernika mladi su, obučeni u svoje svečane nošnje, na oltar prinijeli i darove te ih predali biskupu u ruke. To su, prije svega, plodovi ravnice: svežanj zrelog žita, te kruh i vino. Uz to, na oltar je prinesena i velika slika Majke Božje.

Na koncu, s kipom Majke Božje i stijegovima, kroz crkvu je održana i tradicionalna procesija u kojoj su, na svoj način, sudjelovali svi nazočni vjernici. Pri tome je maksimalno došla do izražaja pjesma „Lijepa si lijepa, Djevo Marijo”.

Pri kraju svega, biskup Vlado Košić je, opraštajući se od nazočnih vjernika ovog najstarijeg karmelićanskog samostana na ovim južno-slavenskim prostorima, podijelio svima Božji blagoslov.

I jednom i drugom biskupu - kako dr. Bábel Balázsu, tako i dr. Vladi Košiću, vjernici su uručili kopije njihovog biskupskog grba izrađene u tehničarici žitne slame, radove vještih ruku naših vrijednih, uzornih i nadarenih žena iz Tavankuta.

I poslije svega, u lijepo uređenom samostanskom dvorištu domaćini su priredili za sve nazočne ugodan domjenak. Istovremeno, to je bila i prigoda da se sumiraju dojmovi o ovoj vrijednoj i tradicionalnoj svečanosti.

Matija Đanić, profesor

Tradicionalno proštenje u Nenadiću

Kapela u Nenadiću, što su je tamošnji vjernici podigli sada već davne 1929. godine, posvećena je Imenu Marijinom. Ovaj blagdan katolička crkva slavi 12. rujna. No, proštenje vezano za taj blagdan, ovdje se redovito održava prve nedjelje koja slijedi nakon tog datuma. Ove godine to je bilo 14. rujna. Svečanu svetu misu, kao i redovito, slavio je župnik preč. Josip Pekanović. Inače, kapela je vikarijat župe Presvetog Trojstva.

Od zvaničnika ovom svečanom slavlju nazočili su: konzualica Gene ralnomo konzulata RH u Subotici Iva Aranjoš, predsjednik Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Dujo Runje, predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, te predsjednik somborske podružnice DSHV-a Mata Matarić.

M. Đ.

Prikladno obilježen Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Vjerni zavjetu svojih predaka

Ratnih strahota, koje su prijetile žiteljima Bačkog Monoštora u jesen 1944. godine, stanovnici ovog mjesta redovito se prisjećaju i prikladno ga obilježavaju. Kritičnog 13. listopada te ratne godine oni su, okupljeni u mjesnoj crkvi, dali Svevišnjem svoj zavjet da će se, ako ih mimoide preteća katastrofa, svake godine točno u 12 sati tu okupljati i moliti u znak zahvalnosti na pruženoj pomoći. Ovoga puta taj je Zavitni dan obilježen tijekom dva uzastopna dana – 12. i 13. listopada. Prvoga dana održan je kulturno-umjetnički program, a drugoga svečana zavjetna sveta misa zahvalnica.

Kulturno-umjetnički program priređen je u dvorani za tjelesni odgoj tamošnje osnovne škole koja je, za ovu prigodu, bila lijepo ukrašena elementima domaće radinosti vrijednih žena ovoga mjesta.

Dvije simpatične djevojke, obučene u šokačke narodne nošnje, prigodnim su recitacijama tamošnjih autora i na izvornoj ikavici otvorile skup, pozdravile uzvanike i druge goste, te najavile ovovečernji program. Predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj posebno se obratila svima nazočnima, a zatim i generalna konzulica RH u Subotici Ljerka Alajbeg.

U programu su nastupili članovi domaće KUDH »Bodrog« i to s dvjema sku-

pinama - najmlađi pjesmom »Faljen Isus i Marija...« dok su odrasli predstavom »Divan« dočarali jedan tamošnji šareni program. Spletom igara i pjesama potom su nastupale udruge KUD-ova »Matija Antun Reljković« iz Davora, »Josip Čoklić« iz Rakitovice i UG »Šokačka grana« iz Osijeka, svi iz Republike Hrvatske, a od ovdašnjih mjesta članovi HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i ženska pjevačka skupina KUD-a »Krajcare« iz Kupusine. Nama već poznati pjesnici Adam Bešlin - Nova, Monoštorac iz Bilja i Antun Kovač - Paša, Monoštorac iz Sombora, recitali su svoje pjesničke sastave »Crkvena zvona« i »Naši stari«.

Tijekom ovog programa maksimalno su došle do izražaja sličnosti, kao i različitosti nošnje, melosa i temperamenta sudionika ovog bogatog dvosatnog programa. I na koncu, voditeljice su, uz ostalo, ovaj bogat program pučkog stvaralaštva zaključile riječima: »Večeras smo vidjeli i čuli samo mali dio onoga što sadrži naša bogata tradicija, začeta u duhu i u srcima naših predaka, a rođena u djelu pučkog umjetnika«, te je time i privedena kraju ova vrijedna čarolija pjesme, igre i poezije našeg naroda. Dodajmo na koncu kako je Zavitni dan Monoštorcima svetinja, a istovremeno to je i dio njihove povijesti.

Nakon ovovečernjeg bogatog i raznovrsnog programa, za sve sudionike i njihove goste, uz dobru tamburašku glazbu, priređena je i bogata večera, te nastavljeno veselje i druženje.

Drugoga dana, 13. listopada, točno u 12 sati u prepunoj mjesnoj crkvi sv.

Petra i Pavla ulazila je svečana povorka djece, mladeži i odraslih, odjeveni u lijepe narodne nošnje, a nakon njih brojno svećenstvo na čelu s biskupijskim tajnikom, te glavnim i odgovornim urednikom katoličkog lista »Zvonik« mr. Mirkom Štefkovićem i domaćim župnikom vlč. Goranom Vilovim, koji su potom i predvodili svečano misno slavlje. Vjernici su molitvom i skladnim pjevanjem zahvaljivali dragom Bogu i milostivoj Gospi za spas svojega sela i njegovih mještana. Župnik Goran Vilov odao je priznanje svima koji su svojom nazočnošću, svojim radom ili svojim donacijama pridonijeli ovom svečanom ugodaju, dok su djeca recitala prigodne sastave ovdašnjeg pučkog pjesnika Ivana Pašića.

Mata Đanić

Suradnja s prijateljima iz Sesevetskog Kraljevca

Uspostavljena suradnja između zagrebačkog prigradskog naselja Sesevetski Kraljevec i našeg područja i dalje se nastavlja - kako na obrazovnom planu, tako i na polju kulturno-umjetničkih udruga. U realizaciji ove suradnje sedam profesora razredne nastave na čelu s ravnateljem tamošnje osnovne škole Ivi-

com Vlašićem i predsjednicom Kulturno-umjetničke udruge »Prigorec« Vinkom Mareković, boravili su 18. i 19. listopada u našoj sredini.

Prvoga je dana organiziran posjet OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti, gdje su vođeni razgovori s ravnateljem Zvonkom Tadijanom i učiteljima koji drže nastavu hrvatskog

jezika s elementima kulture, a u tamošnjoj KPZH »Šokadija« bilo je riječi o problematiki ovog društva. Drugoga je dana organizirano razgledanje Sombora i posjet našem društvu. Dopredsjednica Marija Šeremešić predstavila je gostima razvojni put HKUD-a »Vladimir Nazor« od njegova osnivanja do današnjih dana,

dok je glavni i odgovorni urednik »Miroljuba« Matija Đanić dao prigodne informacije vezane uz sadržaje i tiraže ovoga glasila, te gostima uručio i po jedan primjerak dva posljednja broja našega lista. Osim Sonte i Sombora gosti su posjetili i Suboticu.

M. Đanić

Književna večer Literarne sekcije

U nedjelju, 21. rujna 2008. godine, u velikoj dvorani HKUD-a »Vladimir Nazor«, s početkom u 20 sati, literarna sekcija ovog društva održala je književnu večer na kojoj su se okupili sudionici »Lire naive« iz - Alekse Šantića, Svetozara Miletića, Čonoplje i Sombora. Dvanaest pjesnika koji su sudjelovali, svatko s po dvjema pjesmama i svatko sa svojim stilom pisanja, predstavili su se publici koja je bila u zavidnom broju, jer Somborci nisu škrti čak ni kod poezije, i pokazali vrlo različite inspiracije - od

veselih pa sve do onih kod kojih se grlo malo stegne, a oči ovlaže.

Da se ne bi provelo vrijeme samo u stihovima, pobrinuli su se tamburaši prof. Đure Parčetića, koji su svirali i pjevali pjesme koje publika ne može, a da ne prihvati.

Voditeljica programa Marija Šeremešić predstavila je svakog pjesnika s nekoliko riječi, da bi on, poslije toga, pročitao svoje pjesme, pa je tako redosljed bio sljedeći: djevojčica Emina Firanj je pročitala pjesmu svoje bake Marije Šeremešić, a

zatim su slijedili Hermina Malković, Vinko Janković, Lucija Knezi (S. Miletić), Ivana Petković (A. Šantić), Marija Bajić, Emilija Dorotić, Marija Feher (Čonoplja), Antun Kovač, Katarina Firanj, Zlatko Gorjanac i Marica Mikrut.

Pri kraju programa voditeljica je uručila dvije knjige »Lire naive« somborskom poeti, književniku i maratoncu Milenku Popiću, voditelju »Poetskog igrališta«, pa je tu odmah sinula ideja o obostranoj suradnji.

Večer je završila zakuskom koju su priredili sami članovi ove sekcije, a uz kolače i piće uvijek idu i »divani«.

Kovač Antun

Gostovanje Lire naive u Svetozaru Miletiću

Na poziv Hrvatsko-bunjevačkog kulturno-umjetničkog društva »Lemeš« iz Svetozara Miletića, članovi Lire naive Sombora i okolice bili su gosti u Svetozaru Miletiću u petak, 18. srpnja 2008. godine, u povodu Dužijance, čija je završna svečanost bila u nedjelju, 20. srpnja 2008. godine.

U lijepoj, velikoj dvorani Mjesne zajednice, koja je bila ukrašena ručnim radovima članica društva, sakupili su se najvjerniji ljubitelji lijepe riječi,

a članovi Lire naive pročitali su svatko po svoje dvije pjesme. Ovaj put smo

sudjelovali s manjim brojem članova, jer su neki bili na drugim, također važnim mjestima, pa su tako među sudionicima bili: Lucija Knezi, kućanica – Lemešanka, Marija Feher iz Čonoplje, Katarina Firanj iz Nenadića, Marija Bajić i Antun Kovač iz Sombora.

Poslije ovih simpatičnih, šaljivih i razumljivih pjesama uslijedilo je razgledanje ručnih radova, »divani«, komentari, osvježjenje, a prodato je i nekoliko zbirki knjiga Lira naiva 2008. godine.

Antun Kovač

Folklorna sekcija na sajmu u Osijeku

Drugi slavonski sajam održan je u nedjelju, 7. rujna, u Osijeku u velikoj dvorani KUD-a »Željezničar«. Ova međunarodna sajamska priredba prikazala je na

izložbi autohtone sorte šljiva, ocjenjivana je kvaliteta rakije šljivovice, zatim kvaliteta meda i pčelarskih prehrambenih proizvoda i slavonskih pića. Izlagači na sajmu bili

su iz: Austrije, Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Na otvorenju sajma nastupili su članovi folklorne sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora s bunjevačkim igrama iz Sombora i okolice.

Zoran Čota

Likovne aktivnosti Cecilije Miler tijekom ljeta 2008.

Somborska slikarica Cecilija Miler sudjelovala je, kao pozvana gošća iz Republike Srbije, na četvrtom sazivu Umjetničke kolonije Čapljina 2008. godine u Republici Bosni i Hercegovini, čiji su gosti ove godine bili umjetnici iz - Republike Hrvatske, Srbije i Crne Gore. Radovi nastali na ovoj četverodnevnoj koloniji ostaju u vlasništvu Galerije »Zadužbina kralja Tomislava« u Čapljini. Cecilija Miler je za svoj trud i zalaganje dobila zahvalnicu organizatora skupa.

Na ovoj koloniji dogovorena je suradnja Kulturno-umjetničkog društva Općine Čapljina s HKUD-om iz Sombora i HKC-om »Bunjevačko kolo« iz Subotice tijekom 2009. godine.

Na 38. međunarodnoj izložbi rukotvorina u Mužlji 20. srpnja 2008. godine dva prva mjesta za rad u tehnici ulja na platnu i oslikavanja svile te diplome za osvojena mjesta ostvarila je Cecilija Miler iz Sombora.

Cecilija Miler, somborska slikarica, sudjelovala je tijekom ljeta na sedmodnevnoj slikarskoj koloniji »Kraljevska prepelica« na posjedu grofa Pietra Arvedija d Emilei u magičnom krajoliku sela Doroslovo, koja se održavala po 9. put, a na kojoj su sudjelovali poznati umjetnici iz naše zemlje.

Cecilija Miler je sudjelovala i na XII. likovnoj koloniji »Bunarić« u Subotici, koja je održana tijekom kolovoza, a na

kojoj su sudjelovali mnogi slikari iz više europskih zemalja, te mnogim jednodnevnim kolonijama u Somboru i okolnim mjestima, kao i na humanitarnim kolonijama u Subotici i Somboru.

M. Đanić

Održana likovna kolonija u Nenadiću

»COLORIT 08«

lačko druženje starih i novih poznanika. To je druženje slikara, vedrine, duha i stvaralaštva.

Ako bismo išli nekim redom, domaćini, četiri generacije, gostoljubivi, raspoloženi, sve su pripremili da baš ništa ne manjka. Srdačno im zahvaljujemo.

Slikari:

Andrija Bošnjak iz Branjinog vrha, Hrvatska, redovit gost, nalazi motive na svakom koraku. Salaš, stara pruga, kapelica imena Marijina, mostić pokraj nje. „Slikam ono što osjećam«, kaže Andrija i dodaje: „ali najviše volim prikazati starine, ono što se već pomalo zaboravlja, sakralnu tematiku...«

Martin Ivković iz Subotice, član „Bunjevačkog kola«, prvi je put sudionik ove kolonije, a motivi su mu pejzaži i portreti, ali to nije granica, sve ovisi od raspoloženja.

Cecilija Miler voli plavetnilo neba i vode, cijelu prirodu, i to vješto, vlastitim stilom, prenosi na platno. Sudionica je mnogih kolonija i izložbi.

Đorđe Kummerkramer, tiha duša, koja izvanredno stvara. Svaka je slika unikat, odiše slikarevom mirnoćom, svaka unikat. Jelena Marija Fišer, prepoznatljiva po cvjetovima suncokreta, sudionica mnogih

kolonija i izložbi, dobitnica atraktivnih priznanja.

Jene Višinka, neumoran stvaratelj, od pejzaža, mrtve prirode do portreta. Prodajna galerija u somborskoj kapeli sv. Ivana Nepomuka bogato je ukrašena slikama svih formata i za svaki ukus.

Marija Kovač, mlada akademska slikarica, na čijim je slikama „akademske« prepoznatljivo. Jedna je od tih koji rade vrijedno, a štede na riječima.

Petar Mraković, akademski slikar, motive duhovno stvara, slika s lakoćom rada.

Stipan Kovač, majstor slike i majstor duha. Da ga nema trebalo bi ga izmisliti.

On slika, zabavlja, unosi vedrinu. Kao što mu duh odiše vedrinom i lakoćom, tako i slike koje s lakoćom prenosi na platno. Platno mu je uvijek tijesno za ono što bi on sve naslikao. Kada je veoma brzo naslikao drugu sliku, gledali smo je suncem obasjanu. U slici je bilo nečeg prostorno čudnog, mističnog. Tko zna?

Slobodan Nastasić, naš veteran, tih poput Đorđa, stvara bez prestanka. Slike su lako prepoznatljive. U nekoj magičnoj magli, neodređeno se raspoznaju likovi, priroda. Šima Kalmar, smiješi se i radi. Crkva, somborska, u raznim bojama, njegov su omiljeni motiv. Za nekog tko voli razglednice Sombora, slike Kalmara su prava preporuka.

Stana Libić, naša redovita gošća, ugodno iznenađuje uvijek nekom novom kompozicijom motiva i bogatstvom boja.

Kao i obično, druženje se završilo večerom uz muziku i svjetlo reflektora sa starog oraha.

Na kraju, hvala svima - domaćinima, slikarima, medijima, gostima. Vidimo se iduće godine na nekom lijepom salašu.

Janoš Raduka

Kolonija se održava u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor« iz Sombora svake godine na nekom drugom somborskom salašu. Ove godine kolonija je održana na salašu obitelji Šime Raiča u Nenadiću. To je salaš pun života, rada i obiteljske radosti četiriju generacija. Vidno raspoložen domaćin, predsjednik je kazao: „Ove godine je došao red i na mene te sam rado pristao da se kolonija organizira ovdje na salašu.»

Kolonija „COLORIT 08« održana je 30. kolovoza 2008. Dan je bio stvoren za slikanje. Umjetnici su se ujutro okupili u prostorijama Hrvatskog doma, a odatle nastavili do salaša. Poslije predsjednikovih pozdravnih riječi i doručka, umjetnici su razgledali okolicu i svatko je našao za sebe neki motiv. Prostrani salaš Šime Raiča, kao i cijeli Nenadić, ponudili su bogatu inspiraciju umjetnicima.

Kao i prethodnih godina, kolonija je bila međunarodnog karaktera s gostima iz Hrvatske. Umjetnici-sudionici su, kako amateri, tako i akademski slikari. Ako im se škola razlikuje, duh je svima isti. Iz vidnog motiva i duhovnog prostranstva rađa se slika, zaustavljeno vrijeme, bogatstvo boja, likovi i sjene.

Većina slikara su stalni gosti kolonije. Drugi se mijenjaju. Kolonija je stvara-

LIKOVNA KOLONIJA ŽUPE PRESVETOG TROJSTVA U SOMBORU

Dana 23. srpnja 2008. održana je Treća likovna kolonija župe Presvetog Trojstva u Somboru, na kojoj je sudjelovalo 13 slikara iz Subotice i Sombora. Sudionici su bili: Sava Stojkov, Marina Kemer, Đorđe Kummerkramer, Jene Višinka, Šima Kalmar, Zdenka Bogišić, Rudolf Cirkli, Cecilija Miler iz Sombora, te Karolj Terteli, Ivan Šarčević, Rudolf Sedlar, Marija Vojnić i Josipa Križanić iz Subotice.

Uz ugodno ozračje i razmjenu iskustva načinjen je lijep broj kvalitetnih ostvarenja koja će krasiti galerijski prostor župnog dvora. Otvorenje izložbe slika s ove kolonije bilo je na dan svetkovine svetog Franje. Domaćin likovne kolonije je preč. Josip Pekanović, župnik župe Presvetog Trojstva, a organizatorica Cecilija Miler.

Cecilija Miler

Putovanje u zemlje monsunske Azije

Društvo geografa Vojvodine organiziralo je u vremenu od 5. do 19. srpnja 1977. godine petnaestodnevno putovanje u zemlje monsunske Azije, čiji je osnovni cilj bio upoznavanje prirodnih, društveno-gospodarskih i kulturno-povijesnih osobitosti ovih dalekih predjela.

Svoja viđenja ovih prostora i vlastite doživljaja s puta ovaj je autor objavio u časopisu za geografska didaktička i metodološka pitanja Srpskog geografskog društva »Globus« (Beograd, 1979.). Ovoga puta navedeni je tekst dopunjen najnovijim statističkim podacima kao i vrijednim, korisnim i interesantnim dodatnim sadržajima.

Putovanje je obavljeno zrakoplovima, pri čemu je bilo ukupno petnaest letova. Dužina puta iznosila je oko 33.000 km, a ukupno trajanje leta 44 sata i 20 minuta. Korišteni su zrakoplovi JAT-a, singapurske, japanske, indijske i nepalske zrakoplovne kompanije.

Pravac leta bio je: Beograd - Kuvajt - Singapur - Hong Kong - Tajpeh - Tokio - Osaka - Hong Kong - Bangkok - Kalkuta - Katmandu - Delhi - Bombaj - Rim - Dubrovnik - Beograd. Za razgledanje gradova i dijelova pojedinih zemalja korišten je autobusni, željeznički i druge vrste prijevoza.

Neprekidno mijenjanje vremenskih zona, zemalja, klimatskih tipova, raznovrstnost vegetacije, promjene reljefnih, pedoloških i hidrografskih prilika, uvjeta života i privređivanja, etnička šarolikost stanovništva, stupanj gospodarske razvijenosti, razlike u društveno-političkim sustavima i odnosima, bogatstvo i raznolikost kulturno-povijesnih znamenitosti, posebnost jezika, religija i običaja pojedinih naroda, držali su u neprekidnoj napetosti sve sudionike ovog putovanja. Uz to i predivni pogledi iz zrakoplova na pustinjske predjele Bliskog istoka, razvedenost obalskih linija, rječne tokove i njihova deltasta ušća, oblike koraljnih i drugih otoka, vulkanske kupe, naselja, gospodarske objekte, prometnice i sl. upotpunjavali su dojmove i pojačavali interesiranje.

Doživjeti smjenjivanje noći i dana i obratno u zrakoplovu iznad ekvatorijalnih predjela predstavlja poseban doživljaj, jer pratiti »pojavlivanje iz mora» ogromnog

sunčevog diska ili njegovo »spuštanje u more« iz ove perspektive ostavlja nezaboravan dojam. Ova smjena, osobito kada se putuje u smjeru istoka, obavi se za svega petnaestak minuta. Jednako tako i atmosferske poremećaje, posebice električna pražnjenja, promatrati u monsunskim predjelima kada ste iznad oblaka ili u njihovoj visini, čini osobitu interesantnost.

Za geografske praktičare isto je zanimljiv i doživljaj da u ekvatorijalnim predjelima, u ovo doba godine, sunčeve zrake dolaze sa sjevera (npr. u Singapuru), kao i to da padaju pod pravim kutom (npr. u Hong Kongu i Kalkuti).

Ovim prikazom bit će obuhvaćene samo one zemlje i gradovi u njima, u kojima je bilo zadržavanja i upoznavanja, a to su: Singapur, Japan, Hong Kong, Nepal i Indija.

Prema zamisli autora ovih redaka, prikaz navedenih zemalja obavio bi se u tri nastavka. Prvim bi bila obuhvaćena Indija, drugim Japan, a trećim Singapur, Hon Kong i Nepal.

INDIJA

Indija, zemlja velikih kontrasta i brojnih problema, višestruko je bila interesantna sudionicima putovanja. Ogroman prostor ove zemlje od 3.287.590 četvornih kilometara i 1.027.015.247 stanovnika prema popisu od 1. ožujka 2001. godine, a prema procjeni za srpanj 2008. godine čak 1.147.995.898, čini je drugom

zemljom po broju stanovnika u svijetu, odmah iza Kine. Podrazumijeva se da je pri ovom putovanju sagledan samo djelomice njen teritorij. Boravak u Kalkuti i Delhiju, te putovanje u Agru i zrakoplovno slijetanje u Bombaj, ipak su omogućili da se stekne određen dojam o zemlji i njenim problemima. Posjećena područja su najgušće naseljena i najrazvijenija, a u navedenim gradovima se može najbolje steći dojam i o životu zemlje.

Dobro je poznato da je stanovništvo Indije veoma složeno u rasnom, jezičnom i vjerskom pogledu. U zemlji postoji oko 300 dijalekata, a samostalnih jezika ima 15, od kojih je hindu postao službeni. Utjecaj religije je duboko ukorijenjen u načinu života i mišljenja, a također i u liku naselja s njihovim pagodama ili džamijama. Kastinska struktura stanovništva još uvijek ima snažan utjecaj na položaj i način života stanovništva i predstavlja ozbiljnu kočnicu društvenog i gospodarskog razvoja zemlje. Većina indijskog stanovništva ima veoma nizak životni standard, prije svega veoma loše zdravstvene, prehrambene i stambene uvjete. I obrazovna razina stanovništva je veoma niska, jer do sada školovanje djece nije obavezno.

K A L K U T A, glavni grad indijske države Zapadni Bengal, prema popisu iz 2001. godine u svom užem gradskog području ima 4.580.000 stanovnika, a sa širom okolicom čak 15 milijuna, te spada u najveća gradska naselja svijeta,

a u Indiji zaostaje samo iza Mumbaja (u Mumbaju-Bombaju je 2001. godine živjelo 12.883.645 stanovnika, dok sada u njegovom širem gradskom području živi čak 20.870.000 stanovnika).

Smještena u širini sjevernog povratnika, Kalkuta ima nezdravu monsunsku klimu, gdje je 8 mjeseci temperatura iznad 30°C, a relativna vlaga 78-89 posto. U vrijeme našeg boravka padala je tipična monsunska kiša, a pri slijetanju zrakoplova 12. srpnja u 23 sata temperatura zraka je iznosila 28 stupnjeva.

Kalkuta je smještena u zapadnom dijelu najveće delte na svijetu, koju čine rijeke Gang i Bramaputra, i čija površina iznosi 45.000 km², dakle ravna površini dvije Vojvodine. Vezana je za najzapadniji od osam glavnih rukavaca ove prostrane delte – za Hugli, 139 km daleko od mora. Ovaj rukavac je najpogodniji za promet i njime do Kalkute plove preookeanski brodovi. Prema slobodnoj procjeni, Hugli je kod Kalkute 3-4 puta širi od Dunava u našem području, a preko njega je 1941. godine izgrađen veliki most. Prvobitno se grad nalazio s lijeve strane ove velike rijeke, a tijekom vremena se proširio i na njegovu desnu obalu (pretežno industrijska postrojenja).

Grad su osnovali Englezi 1690. godine. On je, i pokraj nezdrave klime, brzo napredovao i postao žarištem engleske ekonomske ekspanzije u Indiji, a od 1772. do 1912. bio je glavni grad Britanske Indije.

Veliki kontrasti grada ogledaju se i u tome što u njemu s jedne strane živi najbogatiji svijet Indije, a s druge najveća sirotinja ove zemlje. U gradu je moguće izdvojiti dva osnovna dijela: "Europsku Kalkutu" i "Crnu Kalkutu".

"Europska Kalkuta" je najotmjeniji dio grada, podignut svojevremeno za europske doseljenike, po ugledu na europske gradove. U njemu su najreprezentativnije građevine – državna i gradska nadležstva, strana konzularna predstavništva, kulturne i obrazovne institucije, banke, znanstvene, zdravstvene i turističke agencije i dr.

"Crna Kalkuta" zahvaća ogromne sjeverne i sjeveroistočne niže dijelove grada. Naziv potječe iz razdoblja britanske vladavine. U ovim gradskim četvrtima dominiraju mahom slabe građevine, koje ne predstavljaju ništa drugo do mnoštvo koliba od jedne prostorije, površine jedva

nekoliko četvornih metara. Kućice su često od stare ambalaže – sanduka, lima i sličnog materijala. Jednako tako, nailazi se i na kanalizacijske cijevi koje su služile, a služe i sada, za stanovanje, kao i dosta bijednih šatora u kojima stanuju ljudi. Veliki dijelovi "Crne Kalkute" leže ispod visokog vodostaja rijeke Hugli, zbog čega je problem sanacije i kanalizacije veoma teško riješiti. Za vrijeme jačih kiša nagomilana atmosferska voda i izlivena fekalna kanalizacija ne samo da stvaraju blato i mulj nego i nesnošljiv zadah. Obilazeći ove dijelove autobusom, iz kojeg nismo izlazili, imali smo prilike vidjeti tržnicu koja se održava na blatnjavom prostoru, a kolovoz je pod vodom kroz koju se jedva kreću vozila.

Gledano u cijelosti, u "Crnoj Kalkuti"

odjevena. Borba za osnovnu egzistenciju - da se ne umre od gladi - karakterizira većinu stanovnika ovog ogromnog ljudskog naselja. Zbog toga je prosjačenje ovdje redovita pojava.

No, i pokraj svega, ekonomske funkcije Kalkute su veoma značajne. To je, prije svega, pristanišni grad, u kome su lučki uređaji razmješteni duž Huglija u duljini od 40 km. Nadalje, u Kalkuti i njoj bližoj kao i daljnjoj okolini brojna su i industrijska postrojenja, a grad obavlja i veoma značajnu trgovačku funkciju. Pokraj Huglija, u duljini od oko 67 km podignuto je oko 500 različitih velikih tvornica, što su sudionici ovog putovanja dijelom i vidjeli.

Promet u Kalkuti, tom višemilijunskom gradu, slabo je razvijen. Osim ostalog, za

je mnoštvo gladnih, nemoćnih, bolesnih i umirućih beskućnika koji bespomoćno leže po ulicama, trgovima i parkovima, a od imovine imaju samo komad jutanog prostirača ili vrstu asure, te dotrajalu posudicu za primanje malo elementarne hrane kako bi preživjeli. Noću muškarci ovdje i spavaju. Dodajmo ovome i činjenicu da se ulicama ovog velegrada, kao i drugih indijskih gradova i naselja općenito, slobodno kreću i leže izglednjela mršava goveda – te njihove »svete životinje«.

Većina žitelja ovog grada je fizički veoma slaba, iscrpljena, mršava i bijedno

prijevoz putnika služe i rikše, u kojima čovjek vuče po dvije osobe. Ilustracije radi, navedimo kako vožnja rikšom staje 0,5 rupija, što znači 1/16 US dolara, odnosno jedan tadašnji jugoslavenski dinar.

U toj »Crnoj Kalkuti« (Calcutti), te navedenim prirodnim kao i društveno-gospodarskim uvjetima, živjela je i djelovala nama znana Majka Terezija, te ovdje i osnovala družbu Misionarke ljubavi, koja tu i sada djeluje pomažući siromašnima, nemoćnima i umirućima. Njezin red sada broji tisuće sestara i dragovoljaca te ima oko 450 središta u svijetu. Uz ostalo, ovdje je osnovala i Dječji dom za napu-

štenu i bolesnu djecu na čijem su zidu ispisani stihovi njene molitve Svevišnjem u kojima je, uz ostalo, i ova misao: »Daješ svijetu najbolje od sebe, a on ti uzvraća udarcima. Nije važno. Daj najbolje od sebe!« Kad već spominjemo časnu Majku Tereziju navest ćemo još jednu njenu izreku: "Ljubav je jedini jezik koji razumiju svi ljudi svijeta."

Inače, Majka Terezija je rođena u uglednoj albanskoj katoličkoj obitelji u Skoplju 1910. godine, a umrla je i sahranjena u Kalkuti, u toj dalekoj Indiji 1997. Za svoje napore i za postignute rezultate na polju humanitarne djelatnosti ova je plemenita sestra dobila i Nobelovu nagradu za mir, a blaženom je proglašena 2003.

Napuštajući Kalkutu iz zrakoplova se pružao predivan pogled na deltu Ganga i Bramaputre, taj ogroman lavirint rukavaca i otoka, u kome debljina rječnog nanosa iznosi oko 150 m, a sitan materijal, što ga ove rijeke unose u more, moguće je pratiti još punih 100 km.

DELHI, glavni grad Indije, s 321.883 stanovnika u svom najužem dijelu (New Delhi, 2006.), te s 14,1 milijuna žitelja sa svojim širim predgrađima, ima povoljan položaj u odnosu na ukupan prostor Indijskog potkontinenta, na prijelazu je iz doline Inda u dolinu Ganga, a vezan je uz rijeku Džamnu.

Sastoji se iz Starog Delhija ili Šahžahmabada, koji je opasan zidinama s mogulskom palačom ugrađenom u crvene gradske bedeme i predstavlja muslimanski dio naselja, a u njemu su i brojni drugi arhitektonski spomenici iz burne indijske prošlosti, i iz Novog Delhija ili New Delhija, izgrađenog po europskim urbanističkim principima, sa širokim, ravnim i ozelenjenim ulicama, slobodnim zelenim površinama i reprezentativnim građevinama.

Delhi je sedam puta osnivan i razaran, a New Delhi je osmi grad po redu. Prvi put se spominje 1101. godine, a sadašnji Stari Delhi je sagrađen 1631. godine. New Delhi se izgrađuje od 1912. godine kao sjedište britanskog upravnog aparata. Najnovije zgrade su građene nakon stjecanja neovisnosti. U gradu nema suviše visokih građevina, zbog čega on zauzima velik prostor, površine 1540 četvornih km. Stambene zgrade sada dostižu visinu od 8, a poslovne od 23 kata.

Osim drugih prijevoznih sredstava, ističemo kako u Delhiju ima 1,5 milijuna

bicikala, mnoštvo rikša-bicikala i mini taksi automobila - »auto rikši«.

AGRA je bila glavni grad Indije, prijestolnica velikih mogula od 1558. godine. Sada ima oko 600.000 stanovnika i jedno je od najstarijih sveučilišta na svijetu.

Grad je prepun vrijednih kulturno-povijesnih spomenika, od kojih se posebno

stora, naselja, odlikama poljoprivrede, stanovništvu i sl.

Seoska naselja su bez osnovnih komunalija. U vrijeme monsunskih kiša ona su u velikom blatu. Seoske kuće su u stvari mizerne kolibe s jednom prostorijom bez prozora i dimnjaka. Pretežno su sagrađene od crvenkaste opeke, čerpića, blata,

ističu: Akbarova Crvena palača s mramornim mauzolejom iz 16. stoljeća, Biserna mošeja iz 17. stoljeća, koja se smatra najljepšom islamskom bogomoljom Indijskog potkontinenta, te grobnica vladara Sikandre.

Dva kilometra izvan grada nalazi se čuvena palača-mauzolej Taj-maha (Tadž-mahal) također iz 17. stoljeća, koju je podigao šah Jahana svojoj vjernoj i ljubljenoj ženi. Ovo remek-djelo islamske arhitekture smješteno je u slobodnom prostoru, pri dnu predivnog vrta, a uz prekrasan vodeni kanal. Mauzolej prate četiri minareta, a ima oblik kocke s jednom velikom i četirima manjim kupolama. Svjetlost u njega prodire kroz mramorne rešetke. Za ovaj mauzolej se kaže kako je kruna svih palača ovoga svijeta. Inspirirao je mnoge umjetnike, koji su istaknuli kako je to »san u mramoru«, »ljubav inspirirana u mramoru« i sl.

Od Delhija do Agre putovalo se autobusom, a rastojanje od oko 200 km u jednom smjeru prešlo se za četiri sata. Pri ovome se, prolazeći kroz tri savezne države mogao steći dojam o izgledu pro-

naboja, pletera, razne ambalaže ili sličnog materijala, a pokrivene slamom, drugim poljoprivrednim sporednim proizvodima ili raznim biljnim stabljikama. Zgrade nisu oblijepljene niti bojene. Iscrpljeno seosko stanovništvo - mršava djeca, žene i muškarci - sjede ispred koliba, što ostavlja veoma mučan dojam.

Po selima i oko njih skita iscrpljena stoka - »svete krave«, a posebno su uočljivi bivoli što se rashlađuju u močvarama i blatu oko naselja. Poznato je kako u Indiji ima preko 180 milijuna goveda, veoma slabe kvalitete i nedovoljne ishranjenosti. Brojni lešinari i druge grabljivice, kao jedini komunalci, spremno čekaju svoje sljedovanje, jer se od uginule stoke koristi jedino koža.

Prirodni uvjeti koje pruža ovaj prostor nisu ni izdaleka iskorišteni. Neobrađenog zemljišta ima veoma mnogo, a ljudski se rad krajnje neracionalno koristi. Nezaposlenost, fizička slabost i nedovoljna ishranjenost vide se na svakom koraku.

(Slijedi nastavak)

mr. Matija Đanić

Festival kazališnog amaterskog stvaralaštva u Županji

Somborcima nagrada za najbolju mušku ulogu

Predstava »Đuvegije«, koju je adaptirala Marija Šeremešić na osnovi dvije jednočinke »Stidljivi mladoženja« i »Mate Glupanović se ženi« imala je svoju premijeru proljetos u Hrvatskom domu u Somboru. S ovom predstavom »Nazorovci« su zatim nastupili na »Danima pučkog teatra« u Hercegovcu i na Festivalu amaterskog teatra u Ljutovu, gdje je Ivica Pekanović dobio nagradu za najbolju sporednu mušku ulogu.

Poslije ljetne stanke članovi dramske sekcije obnovili su ovu predstavu zbog poziva na Prvi festival kazališnog amaterskog stvaralaštva u Županji, koji organiziraju Gradsko amatersko kazalište iz Županje i grad Županja. Festival je trajao od 3. do 18. listopada, a na njemu su, pokraj Somboraca, sudjelovala hrvatska amaterska kazališta iz - Travnika, Karlovca, Belišća, Slavonskog Broda i Belog Manastira. Najviše gledatelja bilo je upravo na predstavi »Đuvegije«, kada je prodano 300 ulaznica, mada je gledatelja bilo i više. Ova komedija je odlično prihvaćena od publike, što je pokazao

i veliki pljesak tijekom predstave. Žiri je dvojio između Hrvatskog kazališta iz Tuzle i njihove predstave »Djelidba« i somborske predstave »Đuvegije«. Ipak, Travnik je dobio nagradu za najbolju

predstavu, a Somborci nisu otišli kući praznih ruku. Nagradu za najbolju mušku ulogu dobio je Zvonimir Lukač, član našega Društva.

Zlatko Gorjanac

Stručno uzdizanje

»U potrazi za izgubljenom dobrotom«

Organizaciji Hrvatske matice iseljenika održan je od 21. do 30. lipnja u Pučišćima na otoku Braču seminar na temu stvaranja kazališta. Polaznici seminara su, kao i ranijih godina, bili pripadnici amaterskih kazališnih družina Hrvata izvan Hrvatske, a ove godine su došli iz: Njemačke, Kanade, Italije, Bosne i Hercegovine i Vojvodine.

Polaznice seminara bile su i Marija Šeremešić iz HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora i Marijana Šeremešić iz KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora.

Voditeljica projekta bila je Nives Antoljak, sudjelovala je i redateljica Nina Kleflin, a kao predavačica u projektu je radila i Vesna Kukavica, koja je svoje predavanje usmjerila na značajke hrvatskog

kulturnog identiteta i na kulturnu povijest hrvatskog iseljeničtva.

Predavanja tijekom seminara vrsna voditeljica Nina Kleflin usmjeravala je prema obogaćivanju i praktičnoj primjeni modela iz neiscrpe profesionalne kazališne scene, te praktički navodila sudionike u bit pravog kazališnog čina, pa ih je i na taj način osposobljavala da u svojim sredinama uspješno režiraju predstave.

Kao rezultat seminarskog rada na kraju je izvedena predstava Zločestobija Marijane Nole pod redateljskom palicom Nine Kleflin.

Poanta izvedene priče je ljubav i dobrota - jedina prava vrijednost u životu - inače veoma prisutna među polaznicima seminara.

Marija Šeremešić

SEMINAR VEZA I RUČNIH RADOVA

Na sedmodnevnom seminaru veza i ručnih radova održanom u drugoj polovici srpnja također u Pučišću, iz našeg je društva sudjelovala Sofija Vuković, članica ove sekcije.

Osim sudionika iz Republike Hrvatske na seminaru su bili predstavnici Bosne i Hercegovine, Makedonije, Mađarske, te Vojvodine. Osim Sofije, iz naše su pokrajine bile po jedna članica iz Tavankuta i Bačkog Brega.

Nakon svladanih programskih sadržaja, organizirana je i izložba na kojoj su prikazani radovi sačinjeni na ovom obliku stručnog uzdizanja.

Sofija Vuković

Karlo Karas

Užem krugu starijih i zaslužnih članova našega Društva pripada i svima nama dobro znani Karlo Karas. Na svom obiteljskom salašu u Nenadiću ovaj naš sugrađanin među posebno vrijednim i rijetkim dokumentima brižljivo čuva i vrijedan obiteljski rodoslov, koji počinje od davne 1785. godine i u kome se, kao najstariji, navode Pero Karas i njegova žena Barbara N. Tu se dalje redaju svi potomci ovog bračnog para, zaključno s Karlom i njegovim sljedbenicima.

Karlo, sin Šime i Roze, rođene Firanj, rođen je u somborskim Nenadić salašima 22. travnja 1926. godine. Osim njega, roditelji su mu imali i dvije kćeri: Mandu, koja je preminula 1998. godine u svojoj 74. godini, i Klaru koja je, zahvaćena zaraznom bolešću, napustila ovaj svijet u cvijetu svoje mladosti sa svega 17 godina.

Po završetku osnovne škole u Nenadiću, Karlo je obrazovanje nastavio u tadašnjoj Građanskoj školi u gradu, koju je 1941. godine i završio. Nakon oslobođenja ovih krajeva pri kraju II. svjetskog rata već 5. studenog 1944. godine uključuje se u NOV, da bi nakon rata odmah i nastavio svoj redoviti vojni rok, gdje ostaje do proljeća 1947. U vojsci je i dogradio svoju stručnu spremu, završivši šestomjesečni administrativno-politički tečaj.

Nakon odsluženja vojnog roka, na obiteljskom imanju svojih roditelja u Nenadiću uključuje se u poljoprivrednu djelatnost. Kao ugledni poljoprivrednik mnogima je služio za uzor postizujući čak vrhunske rezultate. Za ostvarene uspjehe u proizvodnji pšenice i kukuruza Novosadski poljoprivredni sajam dodijelio mu je 1970. godine Zlatnu medalju. Vrijedni su i poznati njegovi rezultati ostvareni i u proizvodnji kvalitetnih lubenica, te u tovu svinja. Danas, kao star čovjek, Karlo svoju djelatnost usmjerava u okviru vlastitih potreba.

Karlo i njegova vjerna supruga Ana, rođena Beretić, imali su dvoje djece: kćerku Klaru i sina Šimu. Oboje su bili uzorni đaci te su, po završenoj srednjoj školi, svoju naobrazbu nastavili na Sveučilištu u Novom Sadu - Klara na Ekonomskom, a Šima na Pravnom fakultetu. Na veliku žalost svih, Šima je, kao

student treće godine, teško obolio, te u svojoj 23. godini 1981. godine i preminuo. Kćerka Klara se po završetku studija zaposlila u banci, radeći kao diplomirana ekonomistica, a sada je već u zasluženoj mirovini. Od kćeri Klare Karlo i Ana imaju dva unuka: Darka i Damira, te od Damira dva praunuka: Marka i Radoslava.

U obiteljsku kuću Karlova oca Šime Karasa, između dva svjetska rata zalazili su najugledniji hrvatski političari toga vremena - Stjepan Radić, Pavle Radić, Ivan Pernar, Ivan Granda i drugi članici HSS-a iz Zagreba. Na taj je način Karlo već kao dječak i mladić postupno upoznao osnovnu problematiku tadašnjeg društva. Uz to, on se postupno uključivao i u bitne aktivnosti Katoličke crkve. Inače, Šima Karas je bio jedan od osnivača Hrvatskog društva »Miroljub« i član njegova upravnog odbora, a list »Hrvatski dom« redovito je čitan u njegovoj kući. Karlova aktivnost u Hrvatskom domu vezuje se za godine neposredno nakon II. svjetskog rata i traje neprekidno do današnjih dana, s tim što je ona sada sasvim tiha.

Kao obrazovan čovjek, Karlo i dalje redovito čita Hrvatsku riječ, Zvonik, Miroljub, kalendar Subotičku Danicu, prati radio i TV emisije da bi bio informiran o zbivanjima u zemlji i svijetu. Kako sam navodi, po uvjerenju je demokrat,

Europejac i Hrvat. Voli povijest svijeta i svoga naroda, rado se sjeća minulih vremena i običaja svojih predaka, kao i svojih lijepih i brojnih putovanja po bližoj okolini, ali i u više europskih zemalja. Iz putne aktivnosti navodi više ovdašnjih vodica, kao Bunarić i Tekiju, a od onih nešto daljnjih - Aljmaš, Međugorje, Mariju Bistricu i Jajce. Dva je puta išao i na Jadransko more. Na koncu, ističe da je bio u: Judu (Máriagyüd) u Mađarskoj, dva puta u Rimu i Vatikanu, Parizu u Francuskoj, zatim u Njemačkoj, Švicarskoj, Austriji, te Rusiji - u Moskvi i ranijem Lenjingradu, sada Sankt Peterburgu.

Memorija ga, za sada, dosta dobro služi, premda pomalo i popušta.

Mr. Matija Đanić

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

tel/fax: 024/553-355
hrvatskarijec@tippnet.rs
www.hrvatskarijec.rs

Za nakladnika: Ivan Karan
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Kovač, Josip Pekošević, Šima Raić, Pavle Matarić, Monika Vekonj.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk
Tehnički urednik: Thomas Šujić
Prijelom teksta: Jelena Ademi
Urednik fotografije: Zoran V. Šimokov
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica
E-mail: vnazor@sbb.co.yu
Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub
Naklada: 900 primjeraka

Bunjevačka kemija

U ovom članku sakupili smo neke riječi koje u govoru bačkih Bunjevaca označavaju kemijske pojmove. Bački su Bunjevci hrvatska etnička skupina koja se u ranijim vremenima pretežno bavila ratarstvom i stočarstvom i živjela u selima i na salašima. Zbog toga oni imaju malo "kemijskih" riječi, ali ih imaju.

Nas u ovom članku zanimaju "stare" bunjevačke riječi, koje su zabilježene prije pedeset i više godina. U novije vrijeme, kada djeca već u osnovnoj školi uče kemiju, kada mnogi Bunjevci imaju fakultetsku naobrazbu, kada se i u kućanstvu i u seljačkim poslovima primjenjuju mnogi proizvodi kemijske industrije (o lijekovima da i ne govorimo), i broj riječi o kemiji se mnogostruko povećao. One nas ovdje neće zanimati.

Članak je pisan u nadi da će se među čitateljima naći dosta Bunjevaca. Bit će zanimljivo vidjeti koje od navedenih riječi oni (još) razumiju, a koje su već potpuno zaboravljene.

Glavni izvor bio mi je "Rječnik govora bačkih Hrvata" Ante Sekulića (Zagreb, 2005.), a nešto sam dodao i iz vlastitog sjećanja. Za sve ispravke i dopune bit ću zahvalan.

Metali

zlat - zlato; **klobodan** - šušćeće zlato (ni piscu članka nije jasno što je to)

srebro - srebro; za nekoga tko je živahan kaže se da je „**ko živo srebro**” što ukazuje da je postojalo i neko znanje o živi, iako riječ za taj metal nije zabilježena

gvožđe, železo, željezo - željezo; lijevano željezo je **gus acel**, **čelik** - čelik

ocal, ocilo, ognjilo, kresivo - komad čelika kojim se udara u kamen da izbije iskra i tako pali vatra; nekoć se umjesto čelika koristio kremen (mineral, silicij-dioksid)

bakar - bakar; **bakaruša** je zvono o vratu stoke

cin, kalaj, kositar - kositar; **cinkuš** je vrsta crkvenog zvona

olovo - olovo; izreka „**sutljiv ko da je olovom zaliven**” asocira na neku danas zaboravljenu uporabu olova u kućanstvu

brondza, bronza, tuč - mjed, slitina bakra i kositra; **brondza** je i zvono o vratu ovna ili ovce

mesing - mesing, slitina bakra i cinka

lem - lako taliva tvar (obično **slitina** cinka i kositra) kojom se spajaju (**leme**) dijelovi od metala

Kiseline, baze, soli

ocat, sirće, sirćet - otopina octene kiseline; koncentrirana octena kiselina je **esencija**.

kiselina, kiselna - kiselo mlijeko

kaustika, masna soda, soda kaustika - natrij-hidroksid

lug, lukšija, lušija - lužnata otopina dobivena kuhanjem pepela u vodi (sadrži najviše kalij-karbonata), služila je za pravljenje sapuna i za pranje (**izluživanje**) suda

Kreč - vapno, kalcij-oksid, a nakon dodatka vode kalcij-hidroksid. Proizvode ga **krečari** u **krečani**

so, sol - kuhinjska sol, natrij-klorid; **pac, raso, rasol, salamura** je otopina soli u vodi, pri čemu se meso stavlja u **pac** ili **salamuru**, a kupus u **rasol**, **cecelj** je presoljeno jelo

salitra, šalitra - kalij-nitrat; služi za pravljenje baruta i kao umjetno gnojivo

koceļ, tipsa - alaun, kalij-aluminij-sulfat, poznat i pod imenoni „stipsa”. Služi za **zaustavljanje** krvarenja iz manjih rana, na primjer kod brijanja

galica - bakar-sulfat, modra galica

gips - sadra, kalcij-sulfat

mramor - kristalni kalcij-karbonat, služi u **građevinarstvu**; riječ „mermer” nije zabilježena u starijem bunjevačkom govoru

caklo - staklo; proizvodi se u **caklarnici** a kupuje u **caklari**; staklene posude su **caklenice** ili **caklenjače**

Plinovi

gas - plin; ova riječ se najčešće koristila u značenju „petrolej”, koju **Bunjevci** zovu **još** i **petrolin**

ajer, arija, zrak - zrak

gazir - piće zasićeno ugljičnim-dioksidom, gazirano piće; dobiva se **gaziranjem**.

soda - voda zasićena ugljičnim-dioksidom, soda-voda.

sumpor - nije plin, ali njegovim sagorijevanjem nastaje plinovit sumpor-dioksid, koji služi za uništavanje štetnika, naročito u proizvodnji vina. To je **sumporenje** ili **sumporanje**. Papirnata traka natopljena sumporom, koja se pali, naziva se **anslag** ili **anslog**, a sam postupak **anslagovanje**.

Ima još, nastaviti će se...

Ivan GUTMAN

Zrno soli

I u Somboru, danas kada pišem ovaj članak, u prodavaonicama prehrambenih proizvoda naići ćete na proizvod Paške solane, Pašku sol, u pakiranju od 1 kg. Kao i svaka druga sol, tako je i morska sol važna zbog unosa joda u organizam. Nedostatak joda može izazvati gušavost i mentalnu zaostalost kod djece, pa se hrvatska morska sol jodira s 30 mg KJ/kg MACI-a. Osim joda morska sol sadrži i potreban kalcij, kalij, i magnezij. Četvrtasti kristali morske soli koja sadrži vlagu, skupljaju se u grude, pa sol nije prhka niti pogodna za soljenje, ali je zdravija, jer nema aditiva protiv skrutnjavanja i vlaženja. Morska se sol prirodno odlikuje vlažnošću, za razliku od rudne ili kamene, koja nije hidroskopna.

Jadranska je obala, sa svojim otocima i plitkim uvalama, od antičkih vremena donosila procvat gradovima koji su imali solane, kao što su Ston, Nin, Solin i dr. A i Dubrovačka Republika svoju je gospodarsku strategiju temeljila na solani u Stonu. Današnje solane u Stonu, Ninu i Pagu traže zaštitu, da ostanu svjedočanstvo nekadašnje trgovine koja je išla putovima soli, od mora prema unutrašnjosti. U ovoj današnjoj eri privatizacije, ne smije se ponoviti ninski slučaj iz 14. stoljeća, kada su Mlečani kupili solane u Ninu, te ih zatvorili kako ne bi bile konkurencija njihovima. Tada, u 14. stoljeću, ninske su solane postale močvare i legla malaričnih komaraca.

Postoji kuhinjska sol, sol za kupanje, za stočnu prehranu, kao i za posipanje cesta - s ekološkog stajališta nije dobra, pa se sve više zamjenjuje sitnim pijeskom. Sol se spominje u Bibliji, u dvostrukom značenju: kao simbol snage, ali i kazne. Sol ima očisnu ulogu, te se njome trlja glava novorođenčeta, što se i danas čini prilikom krštenja, pa se sol stavlja u vodu prije blagoslova.

Sol je blagoslov i kazna, bez nje ne možemo, ali s njom treba oprezno postupati. Isus je često spominjao sol: „Vi ste sol zemlje”, ili „Imajte sol u sebi, mir među sobom.”

Stipan S. Pekanović, odvjetnik

Evo nas na početku jeseni i još jedne školske godine. Kao i prošlog ljeta i ovoga smo se kupati na moru u Selcu. Nadamo se da ćete se i dalje družiti s nama na dječjoj stranici.

ŠTO OČEKUJEM OVE ŠKOLSKE GODINE?

Ono što najviše očekujem je da ću puno toga naučiti. Učiteljica i nastavnica će nam pomoći u tome, ali će i njihovi zahtjevi biti veći. Ja ću se truditi biti dobra i vrijedno ću učiti. Najljepše mi je na satima engleskog jezika, a najteža mi je matematika.

Anja, 3. razred

U trećem razredu ću se truditi biti dobra i slušati učitelja. Nadam se da ću puno toga naučiti i dobiti puno petica. Matematika mi se ove godine čini teškom, a sviđa mi se engleski jezik.

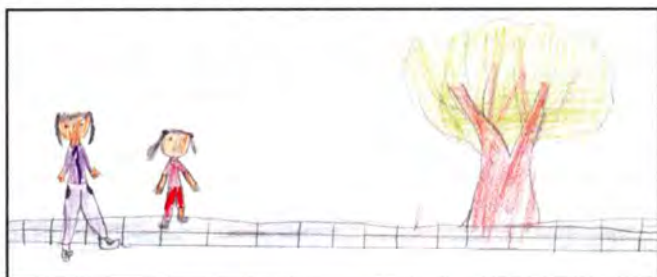
Ivana, 3. razred

U drugom razredu najviše mi se sviđaju likovni i tjelesni odgoj i hrvatski jezik. Za sada mi nijedan predmet nije težak. Očekujem da ću ove godine dobiti puno petica.

Aneta, 2. razred

Hrvatski jezik i likovni odgoj najviše volim. Svijet oko nas mi ide malo teže. Ja već imam dovoljno petica, a sigurno će ih biti još.

Tomislav, 2. razred

Kako na vrijeme spriječiti nastanak malignih bolesti

Piše: dr. Marija Mandić, rođena Matarčić

Primarna prevencija malignih bolesti obuhvaća sve mjere koje sprječavaju nastanak karcinoma. Općenito, ovaj se pojam odnosi na smanjenje faktora rizika za nastanak malignih bolesti u općoj populaciji. Postoje dva osnovna oblika strategije u primarnoj prevenciji, a koja se baziraju na činjenicama da je veći broj malignih bolesti potencijalno preventabilan (mogu se spriječiti). Najprije, to je težnja da se smanji broj ljudi koji su izloženi djelovanju supstancijama koje povećavaju rizik za nastanak ovih bolesti, npr. mjerama zaštite protiv kancerogena na radnom mjestu i životnom okolišu. Druga je, ali ne manje važna težnja da se na što veći način utječe na svijest ljudi da se svojim ponašanjem mogu zaštititi od nastanka raka. Upravo zbog te činjenice navodimo štetne faktore koje treba izbjegavati i preporuke za promjenu načina života koje bi smanjile mogućnost nastanka raka, tj. karcinoma, na minimum kod neke osobe. Nepotrebno je napominjati kako rak, tj. maligni tumor, spada među najteže bolesti i kako je, ukoliko se pravovremeno ne otkrije i ne liječi na adekvatan način, skoro u 100 posto slučajeva smrtonosan.

PUŠENJE: Epidemiološke studije dosljedno potvrđuju povezanost navike pušenja s rakom pluća, grla, usne šupljine, jednjaka, mokraćnog mjehura,

bubrega, pankreasa (gušterače) i grlića maternice. Utvrđena je povezanost pušenja s rakom želuca, jetra i debelog crijeva. Procjenjuje se da je pušenje odgovorno za 30 posto ukupne smrtnosti od malignih bolesti i 80-90 posto smrtnosti od raka pluća. Svakako, zbog ovoga je neophodno prestati pušiti, a ukoliko je to potrebno, zatražiti i liječničku pomoć, kako bi se sudjelovalo u mnogim dostupnim programima za odvikavanje od pušenja.

NAVIKE U ISHRANI: Navike u ishrani su povezane s nastankom 30 posto slučajeva raka u razvijenim zemljama. Najčešće su to - rak debelog crijeva, jednjaka, dojke, maternice i bubrega. S povećanim rizikom povezuje se ishrana bogata: ribom usoljenom na kineski način, aflatoksinima (gljivična kontaminacija koja se nekada može naći u zrnastoj hrani, npr. u kikirikiju), konzerviranim mesom, solju i usoljenom hranom, kao i veoma vrelim napitcima i hranom. Zaštitna uloga u odnosu na maligne bolesti pripisuje se rajčici i proizvodima od rajčice i zelenog čaja. Zato ishrana mora biti bazirana na najmanje 5 porcija raznog voća i povrća, mahunarki, riba minimum jednom tjedno, unosu cijelih žitarica, koštunčavih proizvoda, oraha, badema. Svakako, neophodno je smanjiti unos masti.

DEBLJINA: Povezana je s oko 10 posto slučajeva raka i to posebno raka jednjaka,

debelog crijeva, maternice, dojke i bubrega. Dnevna količina unijetih kalorija treba biti tolika da se dostigne ili zadrži željena težina. Osim navedenog, neophodno je i izbalansirati zdrav način ishrane s fizičkom aktivnošću.

FIZIČKA NEAKTIVNOST: Povezuje se s rakom debelog crijeva, dojke i prostate, s tim da je njen izolirani doprinos teško procijeniti, jer je u velikoj mjeri povezana s debljinom. Preporučuje se umjerena fizička aktivnost svakog dana po 30 minuta intenzitetom koji izaziva slabo, ali mjerljivo ubrzanje disanja i pulsa. To su npr. brze šetnje, trčanje, vožnja bicikla, aerobik-vježbe i slično.

ZLOUPORABA ALKOHOLA: Svakodnevno ispijanje više od dva standardna pića povećava rizik za nastanak raka jetra, usne šupljine, ždrijela, jednjaka i grkljana. Rizik raste s povećanjem količine unijetog alkohola. S te točke gledišta prihvatljiva su dva pića dnevno, s tim da jedno piće podrazumijeva 0,33 l piva, čašu žestokog pića ili čašu vina.

UV ZRAČENJE: Dugogodišnje izlaganje UV zrakama (suncu ili umjetnim izvorima, npr. solarij) povezuje se s nastankom tumora kože. Ipak, izlaganje UV zrakama u umjerenom stupnju ne nosi sa sobom rizik od nastanka ovih teških bolesti.

IN MEMORIAM

JOSIP DŽINIĆ,
16. 8. 1925. - 19. 10. 2008.

Stanovnici somborskih salaša razmještenih duž Bezdanskog puta ovih su dana na posljednji put ispratili jednog od svojih uglednih i najstarijih žitelja - Josipa Džinića, čiji je životni vijek prekinut u 84. godini.

Josipovi roditelji Stipan i Ana, rođena Krajniger, nisu bili dugo u sretnom zajedničkom braku. Ana se razboljela te napustila ovaj svijet kada je dječaku bilo svega šest godina. Otac Stipan zatim stupa u brak s Janjom, rođ. Pekanović, te dobivaju kćerke Jagu i Joziju. Tako je Josip odrastao uz svoga oca i pomajku, te svoje dvije polusestre.

Kada je Josip odrastao stupio je u brak s Marijom, rođ. Dorotić. Njih su dvoje podigli troje djece: Šimu, Anu i Gašu, a zatim dobili i osmero unučadi: Josipa, Antuna, Nemanju, Marinu, Maju, Ivana, Šimu i Martina. Supruga Marija je još prije 24 godine preminula,

te je tako Josip ostao kao istinski stup oko koga su se okupljale obitelji njihovih potomaka.

Kao i većina naših sunarodnjaka tako je i Josip još kao mladić, a potom i kao zreo čovjek, sa svojom obitelji redovito sudjelovao na prigodnim slavljinama u Hrvatskom domu, što je osobito pojačano kada su mu djeca uključena u tamošnje odgovarajuće aktivnosti. Vrijedi istaknuti i njegov doprinos pri izgradnji crkve svetog Nikole Tavelića, te u ukupnim aktivnostima župe.

Posebno treba navesti kako je Josip redovito i sa zadovoljstvom čitao ovdašnji tisak - Miroљub, Hrvatsku riječ, Somborske novine i druga izdanja. Gledanje TV emisija se podrazumijeva - osobito dnevnih zbivanja u zemlji i svijetu, emisija za selo i poljoprivredu, prikaza pojedinih zemalja i predjela, prijenosa nedjeljnih i blagdanskih svetih misa i drugih vjerskih svečanosti.

Josip je s posebnim zadovoljstvom sudjelovao i u brojnim hodočašćima. Bio je u Međugorju, Mariji Bistrici, Sinju, Aljmašu, u Rimu, a od ovdašnjih vodica u Doroslovu, Monoštoru itd.

Na koncu, bez pretjerivanja se može konstatirati kako je Josip Džinić bio ponos svojih roditelja, uzoran suprug, primjeren otac i dobar dida, te vrstan domaćin, a kao čovjek i građanin cijenjen i poštovan od svojih i susjeda i sunarodnjaka.

Matija Đanić

**ZLATKO
GORJANAC**

Zlatko je rođen u Somboru 26. siječnja 1974. godine. Njegovi roditelji - otac Stipan i majka Marica - žitelji su Bačkog Brega, gdje je Zlatko i odrastao, te tu završio i osnovnu školu. Nakon toga upisuje i uspješno završava strojarstvo usmjerenje Srednje tehničke škole u Somboru. Nakon srednje škole zapošljava se, te radi kao ribar u Ribnjaku u Kolutu, potom kao zidar u Zemunu, te u svojoj struci u Brodogradilištu u Bezdanu. Uz sve to, na svom obiteljskom imanju u Bačkom Bregu bavi se i zemljoradnjom, a nekoliko godina i pčelarstvom. Sada, već drugu godinu uspješno studira na Teološko-katehetskom institutu u Subotici, sa željom da postane vjeroučitelj. Kao samouk, glazbom se počeo baviti još od svog djetinjstva. Počeo je svirati harmoniku, da bi poslije prešao na gitaru, kontru i klavijature. Kao autor glazbe i teksta dva je puta sudjelovao na Hosana festu, s tim da je jedanput sam i pjevao, dok je drugi put to prepustio drugome.

Sedam je godina svirao s Bereškim tamburašima, a sada nastupa sa somborskim sastavima. Prvo se bavio rock glazbom u grupi »Čuvari vremena« u B. Bregu, koju je sam i osnovao. Ova je grupa uspješno nastupala u više okolnih mjesta.

Poetskim stvaralaštvom počeo se baviti prije 20-ak godina, još 1987. godine kada mu je bilo svega 13 godina. Kao glazbenik pisao je pjesme koje su išle uz odgovarajući melos, te se podrazumijeva da su često mijenjani kako stilovi, tako i teme. Piše na šokačkoj ikavici, ali i na hrvatskom književnom jeziku. Pjesme su mu do sada objavljivane u kalendaru Subotička Danica, katoličkom listu Zvonik, Somborskim novinama, našem Miroljubu, u Liri naivi, te u zborniku u Rešetarima, Na poetsko stvaralaštvo inspirira ga priroda koja ga okružuje, situacija u sadašnjim društvenim previranjima, a posljednjih godina i religijski sadržaji.

Dopisnik je Hrvatske riječi, suradnik Somborskih novina, katoličkog mjesečnika Zvonik, te našeg Miroljuba. Autor je i više tekstova o narodnim običajima Berežana.

U braku je s vjeroučiteljicom Anđom, rođenom Lopar. U crkvi redovito čita prigodne tekstove, a jedno je vrijeme zamjenjivao i kantora u Bačkom Bregu.

M. Đanić

**IVAN
PAŠIĆ**

Skroman lik Ivana Pašića poznat je svim Monoštorcima. Za razliku od većine svojih kolega po stvaralaštvu, ovaj se tihi seoski poeta rijetko pojavljuje na masovnijim skupovima na kojima bi

priopćio svoje sastave. Prezentaciju ovog stvaralaštva on prepušta drugima, prvenstveno mladima.

Ivan je rođen 31. listopada 1946. godine u Bačkom Monoštoru u obitelji Stipana i Marije, rođene Mrvičin, kao jedino dijete ove skromne i siromašne seoske obitelji. U svom rodnom mjestu pohađao je, te s odličnim uspjehom i završio osnovnu školu. Velika je šteta što zbog objek-

tivnih, prvenstveno materijalnih, ali i niza drugih uvjeta nije bio u mogućnosti nastaviti svoju daljnju stručnu dogradnju. Sa svojim roditeljima, unutar skromnog obiteljskog gospodarstva, uključio se u poljoprivrednu djelatnost. Danas ovaj iznimno human i pošten čovjek živi sam u krajnje oskudnim uvjetima.

Osim poetskog stvaralaštva, ovaj tihi te po mnogo čemu pomalo i specifičan čovjek u slobodno vrijeme uživa slušajući tihu klasičnu glazbu, a od glazbenika posebno voli djela Johanna Sebastiana Bacha, Edvarda Griega i Giuseppe Verdia.

Poetskim stvaralaštvom bavi se već tridesetak godina, a inspiraciju za svoje sastave pretežno nalazi u religijskim motivima, pa ovi sadržaji i čine oko 70% posto posto svih njegovih pjesničkih tvorevina. Njegovi poetski sastavi većinom se i priopćavaju u crkvi, ali i na prigodnim kulturnim manifestacijama u selu, a do sada su objavljivani u kalendaru

PRONAĐI BOŽIĆ

Božić nisu svjetla okićena bora
Ni bogata trpeza sa čašama vina.
Božić nisu bilbordi puni sponzora
Što nude laži u ruhu istina.

Božić nije trka kroz redove megamarke-
ta Izgubljenih ljudi u blještavom moru.
Božić nije ludost ovog jasnog svijeta
Ni kavanska pjesma do negdje pred
zoru.

Božić nisu čestitke poslane rad reda,
Niti Harry Potter na kućnome kinu.
Božić nije slavlje da prikrije se bijeda
I isprati godina u posljednjem činu.

Božić ti je blizu, odmah pokraj tebe,
Tu kod malih ljudi sto se gradom vuku.
Kod onih bez krova, što im srce zebe,
Dovoljno bi bilo pružiti im ruku.

Božić je kod starice koja živi sama,
A djeca i unuci dolaze joj rijetko.
U tom skromnom domu sa njom živi
tama,
Posjeti je danas i vidjet će svjetlo.

Božić ti je susjed, samo ga potraži,
U svo siromaštvo sa toplinom zađi
I vidjet ćeš što su ovozemne laži,
U ljubavi, miru, ti Božić pronađi.

Zlatko Gorjanac

Subotička Danica, katoličkom mjesečniku Zvonik, našem Miroljubu, Hrvatskoj riječi, zborniku Lira naiva, zagrebačkom MAK-u, Šokačkoj čitanki u Osijeku, i zbirci pjesama u Rešetarima.

M.Đanić

Na Zavjetni dan

O, kako volim na Zavjetni dan
ući u ovaj sveti stan,
kada je crkva puna svijeta,
a Gospin oltar pun cvijeta.

Kad se mile pjesme čuju,
pjesme onih koji štiju
Pomoćnicu našu ovu
dragu Majku Isusovu,

Pomogne nam u svakom trenu
kad tražimo pomoć Njenu.
Pomogla je našem selu,
spasila je župu cijelu.

IVAN PAŠIĆ

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca

STIPAN DŽINIĆ
rođen 1901. g. u Somboru

ANA KRAJNINGER
rođena 1899. g. u Somboru

VJENČANI 1919. g.

MARKO DEKAN (Poturčev)
rođen 1904. g. u Sonti

MANDA NIKOLIĆ (Purišina)
rođena 1906. g. u Sonti

VJENČANI 1926. g.

DSHV podružnica Sombor

Proslava 18. obljetnice

U petak, 24. listopada 2008. godine, somborska podružnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini proslavila je svoje punoljetstvo. Promatrajući stranku danas, mogli bismo zaključiti kako su osnivači, na čelu s prvim predsjednikom Antunom Matarićem, uradili dobar posao za hrvatsku zajednicu u Somboru, kada su 4. studenoga 1990. osnovali podružnicu DSHV-a.

Podružnica danas ima tri mjesne organizacije u gradu, podijeljene po teritorijalnom principu radi efikasnijeg rada i lakšeg omasovljenja. Oformljen je Forum žena, s ciljem da se žene afirmiraju oko nekog zajedničkog projekta, da se bolje upoznaju i budu aktivnije u društvenom životu. Oformljen je i Forum mladih. Mlade treba pripremiti da preuzmu brigu i vlast u ime hrvatske zajednice u Somboru.

Sa svojim koalicijskim partnerima DSHV je postao parlamentarna stranka. U Somboru ima tri zastupnika. Osam članova razmješteni su u važnim općinskim odborima. U izvršnoj vlasti ima jedno mjesto. Ovo su zadovoljavajući rezultati za ovako malu zajednicu, kao što je naša. Sam dan proslave bio je skroman, ali je bio značajan za stranku i njeno članstvo.

DSHV je dobio svoje prostorije u kojima će moći djelovati. Kako je rekao predsjednik podružnice Mato Matarić - "Ovo je kuća za sve Hrvate, čiji je broj 025". Adresa ureda je Venac Stepe Stepanovića 9.

Svečanu vrpcu na otvaranju ureda presjekao je gospodin Karlo Karas. Prostorije je posvetio župnik velečasni dr. Marinko Stantić. Narodni zastupnik u Skupštini Republike Srbije i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić izrazio je nadu da će ovaj ured označiti početak boljeg života Hrvata na ovim prostorima.

Svečana akademija povodom 18 godina djelovanja održana je u Gradskoj vijećnici, županiji, koja je bila prepuna Hrvata, članova i simpatizera stranke, kao i mnogobrojnih gostiju.

U ime mjesnih organizacija nazočne je pozdravila predsjednica mjesne organizacije Sombor I Marija Radoš. Ona je pročitala prijedlog organizacijskog odbora za radno predsjedništvo: predsjedavajući - Aleksandar Sabo, članovi - Pavle Matarić, Ivan Periškić, Andrija Adin i Slobodanka Radičev. Predsjedavajući je svima zaželio dobrodošlicu i pozdravio cijenjene goste: konzula Republike Hrvatske u Subotici Antu Franića, narodnog zastupnika u Skupštini Republike Srbije i predsjednika DSHV-a Petra Kuntića, predsjedni-

ka Skupštine Grada Sombora Nemanju Delića, predsjednika HNV-a Branka Horvata, predsjednike i članove mjesnih odbora, župnika velečasnog dr. Marinka Stantića, predstavnike kulturno-umjetničkih društava i predstavnike medija.

Na početku akademije Alojzije Firanj je iznio svoje sjećanje na početke osnivanja i biranje prvog predsjednika stranke. Prikazan je film s osnivanja somborske podružnice na kojem su se vidjeli osnivači i nazočni članovi i simpatizeri.

Predsjednik podružnice Mato Matarić pozdravlja osnivače i upoznaje nazočne s radom stranke, njenim planovima i značajju za Hrvate u Somboru.

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a, poziva hrvatsku zajednicu da se zalaže za prevazilaženje nastalih konflikata, za njihovo rješavanje i ublažavanje, kao i da se trudimo da do njih ne dolazi.

Treći događaj bio je agape u KTC-u. Bilo je lijepo gledati ta ozarena lica, koja su uz večeru, dobru kapljicu i još bolju muziku, u igri, pjesmi i veselom razgovoru uživali u proslavi punoljetstva svoje podružnice.

Sada, kad imamo punoljetnu stranku, naša zajednica može od nje očekivati da se izbori za sva prava, koja nam pripadaju kao nacionalnoj manjini. Ovo je kratak prikaz onoga što se zbilo 24. listopada 2008. u hrvatskoj zajednici u Somboru.

Alojzije Firanj

HODOČAŠĆE VJERNIKA IZ CRKVE SVETOG KRIŽA U MEĐUGORJE

U organizaciji crkve svetog Križa iz Sombora, 25. srpnja smo krenuli put Međugorja. Ispratio nas je jak pljusak, koji nas je pratio i kroz cijelu Vojvodinu. Na sreću, u ostatku našeg dvodnevnog hodočašća poslužilo nas je sunčano vrijeme.

U Međugorje smo stigli u subotu, na blagdan Svete Ane, u ranim jutarnjim satima, gdje nas je dočekao župnik dr. Marinko Stantić. Nakon kratkog osvježanja u osiguranom pansionu, otišli smo na Podbrdo - brdo ukazanja. Pred kipom Majke Božje - Kraljice mira u tišini i molitvi, s mnogo drugih hodočasnika iz cijeloga svijeta, proveli smo prijedopodne. U crkvi svetog Jakova fra Svetozar Kraljević uputio nam je tople riječi dobrodošlice i blagoslovio suvenire, koje smo namijenili obitelji i prijateljima.

Nakon svete mise uputili smo se Oazom mira do brončane skulpture uskrslog Isusa, iz čijeg koljena kaplje tekućina koja je simbol Isusa - vrelo života iz Knjige otkrovenja. Poslije podne odvezli smo se u „Majčino selo“ u čijem je sklopu zajednica za liječenje ovisnika o drogama i drugim ovisnostima „Milosrdni otac“, koja je

matična kuća zajednici „Hosana“ u Starom Žedniku. Ondje smo bili nazočni svjedočenju dvojice štitenika o načinu života u njoj. Kasno navečer, pred vanjskim oltarom, manja skupina naših hodočasnika bila je nazočna euharistijskom klanjanju presvetom oltarskom sakramentu na devet svjetskih jezika.

Sljedećeg dana, na nedjeljnoj jutarnjoj misi, članovi naše župe imali su čast aktivno sudjelovati čitajući čitanja i molitve vjernika. Nakon svete mise nastavili smo put u Neum, gdje smo ostali veći dio dana, uživajući u mirisu mora. U povratku smo posjetili mjesto Blagaj, gdje se nalazi izvor rijeke Bune, po predanju mjesto odakle potiču Bunjevci. Uživajući u prelijepoj prirodi, svježem zraku i okrepljenju bistrom izvorskom vodom, uz pjesmu i

molitvu krenuli smo za Sombor.

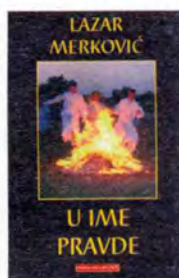
Poslije ovako lijepog doživljaja, sve što mogu reći je to, da svima, koji još nisu imali prigodu posjetiti ovo jedinstveno i čudesno mjesto, najiskrenije želim da, kao turisti ili kao vjernici, to što prije učine i da im bude lijepo, kao što je bilo i nama.

Ana Kovač

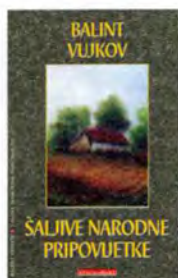

Rasprodano

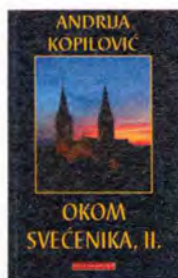
400 dinara

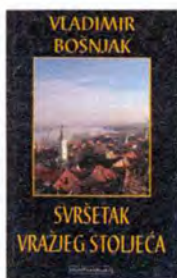
400 dinara

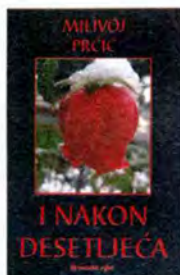
400 dinara

400 dinara

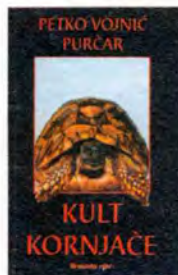
300 dinara

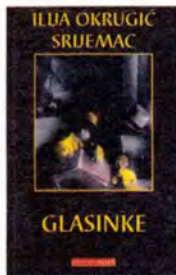
200 dinara

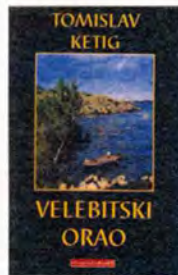
300 dinara

200 dinara

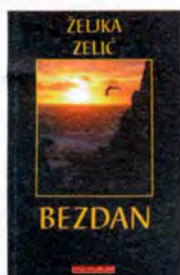
300 dinara

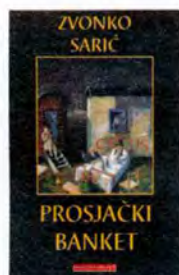
300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

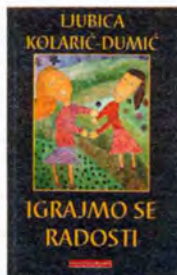
300 dinara

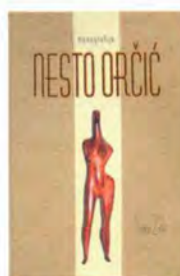
300 dinara

500 dinara

300 dinara

400 dinara

400 dinara

400 dinara

Drugo izdanje

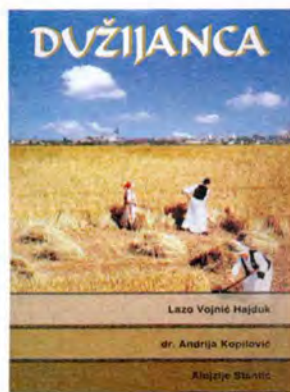
400 dinara

300 dinara

500 dinara

2500 dinara

Naručite knjigu!

HRVATSKA RIJEČ

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Poštanski broj, mjesto i država: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____, komada _____

2. _____, komada _____

3. _____, komada _____

4. _____, komada _____

5. _____, komada _____

6. Komplet knjiga s popustom 20% UKUPNO: 8.240,00

Vlastoručni potpis: _____

DUŽIONICA

LIKOVNA KOLONIJA

